

BNDR

SEP2016

Jouw agrarische jongerenblad

Maak kennis met:
Andre Arfman &
Bart van der Hoog

In het hooi met...
Europarlementarier
Jan Huitema

Thema:
GLB na 2020

“FOSFAATRECHTEN? IK ZOU WEL WILLEN
WETEN HOE IK ERVOOR STA.”

Dat kan! Meer duidelijkheid voor melkveehouders

Er is inmiddels op hoofdlijnen duidelijkheid als het gaat om fosfaatrechten. De details volgen later dit jaar. Wat zijn nu de gevolgen hiervan voor je bedrijfsvoering? Welke mogelijkheden heb je voor je bedrijfsontwikkeling? Met Flynth inventariseer je hoe je ervoor staat en wat eventueel de vervolgstappen zijn. Wil je nu alvast weten wat dit voor jou betekent?

Kijk voor meer informatie op www.flynth.nl/fosfaatrechten of neem contact op met de adviseurs van Flynth, bel 088 - 236 77 77.

| Ondernemen inspireert |

FLYNTH
adviseurs • accountants

Op naar een nieuw GLB!

Het lijkt nog maar kort geleden, de introductie van het huidige Gemeenschappelijke Landbouwbeleid (GLB). Hierin werden onderwerpen als 'flat-rate' en vergroening geïntroduceerd. Nu we met z'n allen deze materie hebben doorgrond, onze bedrijfssituatie erop aangepast en in een heel aantal gevallen nog maar net de eerste betaling hebben ontvangen, is het alweer tijd om te kijken naar de opvolger van dit GLB. Het lijkt nog ver weg, maar de opvolger van het huidige GLB treedt in werking vanaf 2020. NAJK wil graag bij de ontwikkeling van dit nieuwe GLB, GLB na 2020, betrokken zijn. Om onze speerpunten: het ondersteunen van innovatie, jonge landbouwers en het belonen van prestaties goed onder de aandacht te brengen, is het van belang vroeg met het bepalen van standpunten te beginnen. Hierdoor houden we voldoende tijd over om ze bij politiek en andere belangenorganisaties onder de aandacht te brengen. Deze BNDR staat dan ook in het teken van GLB 2020, waar we dieper op dit onderwerp ingaan. Daarnaast gaan we in op de wisselingen in het dagelijks bestuur van NAJK. Eric Pelleboer, Koen Bolscher en Jan Enthoven zijn op 30 juni jl. afgetreden. Wij bedanken deze bestuurders hierbij nogmaals voor hun inzet voor NAJK. De opvolgers, Bart van der Hoog en ikzelf, Andre Arfman stellen ons en onze bedrijven voor. Ik ben dan ook trots om als nieuwe voorzitter van NAJK dit voorwoord te mogen schrijven en heb er veel zin in om deze functie, hopelijk naar jullie tevredenheid, te mogen uitvoeren!

Andre Arfman, voorzitter NAJK

ANDRE

15

16

30

INHOUD

In dit septembernummer

4 GLB: op naar 2020 7 OAJK-project: Boer en Groen 8 NAJK in het nieuws 9 De week van... Sander Thus 10 NAJK-voorzitter Andre Arfman stelt zich voor 12 NutriNorm.nl 15 In het hooi met... Jan Huitema 16 Voorstellen: Bart van der Hoog 18 Column Jan Breembroek 18 Een duurzame toekomst boer je zelf 19 SPECIAL DIERGEZONDHEID 23 Column Kees van Vuuren 24 Met NAJK Internationaal naar Argentinië 26 Jonge boeren en tuinders over... GLB na 2020 26 Column Sander Thus 28 Innovatiefonds voor telers 30 Terugblik Melkveedag met DLV Advies 33 MaïsChallenge 34 Oud&Nieuw: Anouck Gaastra 36 Uit alle hoeken 37 Het bestuur van... AJK Cubar 39 Bint & Sudokoe

Colofon BNDR wordt uitgegeven onder verantwoordelijkheid van het Nederlands Agrarisch Jongeren Kontakt. **Abonnementen:** BNDR verschijnt 4 keer per jaar. Een jaarabonnement kost € 26,-. Het abonnement wordt jaarlijks automatisch verlengd, tenzij je voor 1 december opzegt. Een abonnement aanvragen of opzeggen kan via info@najk.nl. BNDR is gratis voor NAJK-leden of vrienden van NAJK. Losse nummers zijn verkrijgbaar door storting van € 7,50 op bankrekening 3945.38.501 t.n.v. NAJK te Utrecht, onder vermelding van het gewenste nummer van BNDR. Artikelen, foto's of illustraties kunnen alleen na overleg met de redactie worden overgenomen. Vragen of opmerkingen over de adressering? Neem contact op met één van de onderstaande organisaties: **Provinciale AJK's:** Friesland 0512-305280, Groningen 0512-305283, Drenthe 0512-305281, Flevoland 0512-305282, Overijssel 030-2769869, Gelderland 085-7820380, Hollanden 088-888 6666 (nakiesnr. 3811), Zeeland 0113-247729, Brabant 073-2173636, Limburg 0475-381777 of **NAJK:** 030-2769869. **Hoofdreductie:** Colinda van Ekris, NAJK, 030-2769863, bndr@najk.nl **Advertenties:** PSH Media Sales, Misha Stork, 0314-35 58 32, misha.stork@pshmediasales.nl **Vormgeving:** www.duo-ontwerp.nl **Druk:** Drukmotief bv, Apeldoorn **Op de cover:** Andre Arfman

GLB: op naar 2020

Met het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) zorgt de Europese Unie (EU) voor duurzaam, voedzaam, veilig en betaalbaar voedsel in Europa. Een beleid dat, door de jaren heen, de schaarste heeft veranderd in overvloed. Met 2020 in het vooruitzicht, start de gedachtevorming over de herstructurering voor het GLB na 2020.

Tekst: Iris Bouwers / Illustratie: Hank van Ruitenbeek

De basis van het GLB is gelegd bij de ondertekening van het Verdrag van Rome in 1957, bij de oprichting van de Europese Economische Gemeenschap (EEG). Het oorspronkelijke doel van het GLB was voedselzekerheid en een redelijk inkomen voor boeren. In het verdrag werden de doelen van een gezamenlijk landbouwbeleid opgenomen. Ondanks vele wijzigingen in het beleid, zijn de doelstellingen nooit aangepast:

- Het verhogen van de landbouwproductiviteit;
- Een redelijk inkomen voor de landbouwers verzekeren;
- Markten stabiliseren;
- De voedselvoorziening veilig stellen;
- Redelijke prijzen voor de consument verzekeren.

PvdA'er Sicco Mansholt wordt vaak aangewezen als geestelijk vader van het GLB. Hij werd, nadat hij in Nederland minister van Landbouw was, in 1958 commissaris van Landbouw binnen de Europese Commissie. In deze functie deed hij, onder het motto 'Nooit Meer Honger', de eerste voorstellen voor het GLB. Hierdoor kon in 1962 het beleid in werking treden.

Het landbouwmarkt- en prijsbeleid van de EU berust op drie beginselen:

1. Eenheid van markt: de handel in landbouwproducten moet in de hele EU onder dezelfde voorwaarden verlopen;
2. Voorrang aan interne markt: Europese landbouwproducten worden beschermd;
3. Financiële solidariteit: het GLB wordt door de lidstaten gezamenlijk gefinancierd, ongeacht waarop de uitgaven betrekking hebben.

Europese producten beschermd

Door marktordeningen werden de Europese landbouwproducten tot 1980 beschermd. Het GLB onderscheidt drie soorten producten: zware- en lichte marktordeningen en vrije producten. Voor zware marktordeningen was er een actieve

marktbeoiening vanuit de EU. Dit gold voor graan, suiker, zuivel, rundvlees, wijn en olijfolie. De productie werd gestimuleerd

en er was een gegarandeerde prijs voor de boer. De overheid deed dit door interventie en grensbescherming. Als bij speciale bureaus het product ter interventie werd aangeboden, betaalde de overheid de interventieprijs. Ze kochten de producten op om aan de gegarandeerde prijs te voldoen. Interventieaankoop was voor sommige producten het hele jaar mogelijk, andere producten stonden bepaalde perioden open. Daarnaast was er grensbescherming. Toen producten uit landen buiten de EU goedkoper waren dan producten binnen de EU, werd een invoerheffing geheven. Hierdoor werd de prijs van de producten gelijk. Export werd echter gesubsidieerd. Een ander instrument om markt evenwicht te bereiken was het verlenen van een vergoeding voor particuliere opslag. Ook werden er regelmatig afzet- en verwerkingssubsidies verstrekt.

Producten die onder de lichte marktordening vallen zijn groente en fruit. Interventieaankopen waren minder wenselijk, omdat productie in deze sectoren gemakkelijk kon worden uitgebreid. Een garantieprijs zou dan snel leiden tot overproductie. De lichte marktordeningen lieten de prijsvorming op de gemeenschappelijke markt betrekkelijk vrij, maar vormden wel een bescherming tegen laaggeprijsde invoer

Andere periode, ander perspectief

1957-1980 | Verhogen productiviteit en stabiliseren van markten.

1980-2000 | Productiebeperkingen, verminderen markt- en prijssteun, introductie gekoppelde inkomenssteun.

2000-2013 | Ontkoppelde inkomenssteun, versterken plattelandsbeleid.

2014-2020 | Vergroening, hervorming directe inkomenssteun. <

EMB/Mel/FMB - actie Melkplak loopt over Brussel, 2012

uit derde landen. Er was dus geen sprake van interventie maar van grensbescherming, zoals bij zware marktordeningen.

Daarnaast zijn er ook zogenaemde vrije producten, denk hierbij aan uien en consumptie- en pootaardappelen en sierteeltproducten. Deze producten vallen buiten het landbouwbeleid, waardoor deze producten geen subsidie of steun werd gegeven. Deze zijn in verhouding in Nederland erg belangrijk.

Hervormingen naar gekoppelde steun

In 1970 werd maar liefst 85% van de EU-begroting besteed aan het traditionele GLB. Om dit aandeel te laten dalen was een aanscherping van de financiële discipline nodig. Het GLB bleek ontzettend succesvol: de landbouwproductiviteit was toegenomen. Daardoor ontstonden de welbekende melkplassen, boterbergen en wijnmeren. De eerste grote verandering in deze periode betrof het melkquotum: dit werd in 1984 ingevoerd om de productie van melk te beperken. Tot 1986 bleven de uitgaven voor het GLB stijgen, waardoor begrotingsramingen stelselmatig werden overschreden en de EU-begroting in de ene na de andere crisis belandde. De oorzaak hiervan was de toegenomen productiviteit van de land-

bouw naast het hoge beschermingsniveau. Met het overschrijden van de grens van zelfvoorzienendheid en verminderde opbrengsten uit landbouwheffingen, namen de kosten van restituties toe. In 1988 werd het zogenaemde landbouwrichtsnoer geaccepteerd. Dit betekende dat de garantie-uitgaven jaarlijks niet sneller mochten stijgen dan 74% van het EU-bruto nationaal inkomen. Tot 1992 bleven de landbouwuitgaven dan ook duidelijk onder deze grens. De Ierse landbouwcommissaris Mac Sharry zorgde in 1992 voor een marktgericht landbouwbeleid. Er vond een fundamentele wijziging plaats in het EU-landbouwbeleid: een overgang van productgebonden prijssteun naar lagere prijzen met directe inkomenscompensaties. De verwachte prijsdaling werd voor 100% gecompenseerd door de hectarepremie. Een voorwaarde hiervoor was dat telers van granen, koolzaad, erwten, bonen en snijmais, boven de 92 ton, 15% braakleggen of betelen met non-food gewassen.

Ontkoppeling

In 2003 werd besloten dat de directe inkomenssteun stapsgewijs volledig ontkoppeld zou worden van de productie. In de jaren daarvoor waren al een aantal wijzigingen in werking getreden zoals enige flexibiliteit waarmee lidstaten een eigen toeslagenbeleid konden voe-

ren. Ook werd er een koppeling gemaakt tussen de landbouwsubsidie en eisen op het gebied van milieu en dierenwelzijn. Er moest aan eisen voldaan worden om subsidie te ontvangen.

Het huidige GLB

De uitvoering van de directe inkomenssteun was gebaseerd op een historisch model. De Europese Commissie heeft hierbij gesteld dat de historische basis voor het betalen van ontkoppelde inkomenssteun moeilijk te rechtvaardigen is. Om die reden wordt er momenteel naar een 'flat rate' toegewerkt. Dit houdt in dat de hectarepremie niet wordt gebaseerd op het historisch bouwplan, maar per product gelijk getrokken. Vanuit het historisch bouwplan was de hectarepremie in de kalverhouderij en zetmeel hoger dan andere producten. In 2019 is de hectarebetaling dan overall gelijk en bestaat uit € 260,- basispremie en € 115,- voor de vergroening.

Er kan voldaan worden aan de vergroening door één gewasdiversificatie, behoud blijvend grasland en ecologisch aandachtsgebied, zoals onbeheerde akkerranden, vanggewassen en landschapselementen of gelijkwaardige praktijk, zoals biologische landbouw of een duurzaamheidscertificaat.

Lees verder op pagina 6

Vervolg van pagina 5

De laatste hervorming van het GLB stamt uit 2014. Er is een aantal redenen waarom het GLB in die tijd opnieuw hervormd is. Deze zijn onder andere:

- Roep voor maatschappelijke legitimatie landbouwbudgetten;
- Eerlijkere verdeling van middelen;
- Vergrijzing van de landbouw.

Het GLB bestaat uit 2 pijlers:

1e pijler

Dit is de grootste pijler. Het omvat de directe betalingen en de richt- en interventieprijsen. Deze pijler is gericht op marktmaatregelen en inkomensondersteuning.

2e pijler

De tweede pijler is gericht op plattelandontwikkeling. Hier vallen onder andere onderzoek, innovatie, het stimuleren van toerisme en de Jonge Landbouwersregeling (JOLA) onder.

Jonge boeren in het GLB

Jonge boeren worden op twee wijzen ondersteund vanuit het GLB: top-up en JOLA. Lidstaten geven vanuit de eerste pijler een top-up aan jonge boeren tot 41 jaar, ter hoogte van 25% van de hectarepremie. De top-up komt bovenop de hectarepremie en jonge boeren kunnen deze premie maximaal vijf jaar ontvangen.

Uit de tweede pijler kunnen jonge boeren met de Jonge Landbouwersregeling (JOLA) in de eerste drie jaar na bedrijfsovername eenmalig een subsidie aanvragen voor bepaalde investeringen. Deze worden per provincie vastgesteld. De subsidie bedraagt maximaal 30% van de investering en ligt tussen de € 10.000,- en € 20.000,-. <

GLB na 2020

Binnen de gelederen van de Europese Unie en bij het ministerie van Economische Zaken wordt inmiddels alweer gesproken over het nieuwe GLB, het GLB na 2020. Om onze bijdrage hieraan te kunnen leveren en de positie van jonge boeren en tuinders in dit nieuwe GLB te waarborgen, ligt de focus de komende periode op het GLB na 2020. Meer informatie vinden de leden in het discussiestuk GLB na 2020. De thema's die in ieder geval aan de orde komen, zijn:

- Een andere invulling van de hectarepremie en vergroening;
- Verduurzaming en klimaat;
- Blijvende innovatie in de sector;
- Meer zelfvoorzienendheid;
- Geïntegreerd landbouw- en voedselbeleid;
- Markt en keten; versterking van de marktorientatie, productie meer afstemmen op vraag;
- Level playing field.

Ook jouw mening over het GLB mag gehoord worden! <

OCI NUTRAMON

Ik boer beter!

LAAGSTE CO₂ 2,06 KG PER KG N FOOTPRINT
ISO GECERTIFICEERD

OCI AGRO
Care for Growth

Maximale opbrengst. Minimale CO₂-emissie.
Bij sommige boeren gaan rendement en duurzaamheid hand in hand. Zij gebruiken meststoffen die met een minimum aan CO₂-emissie en energieverbruik zijn geproduceerd, zoals Nutramon. Deze boeren boeren beter.

www.oci-agro.nl

OAJK-project: Boer en Groen

Boeren actief met landschapsbeheer

Vroeger hadden landschapselementen een praktisch of economisch nut en was het onderhoud vanzelfsprekend. Zo zorgde de agrariër er bijvoorbeeld voor dat de houtwallen langs zijn land dicht bleven, zodat zijn vee niet kon ontsnappen. Ook haalde hij zijn kachelhout uit de wal. Tegenwoordig is het land afgezet met schrikdraad en vindt de energievoorziening op een andere manier plaats. Hierdoor is de functie van de houtwallen vervallen.

Tekst Wolter Neutel

Door allerlei veranderingen in de landbouw zijn de landschapselementen eerder lastig dan nuttig geworden voor de boer. Denk bijvoorbeeld aan ongewenste schaduwwerking en ongelijkmatige percelen. Toch vinden veel mensen het jammer als bepaalde landschapselementen verdwijnen. Daarom wordt er in Nederland beleid gemaakt voor landschapsbeheer.

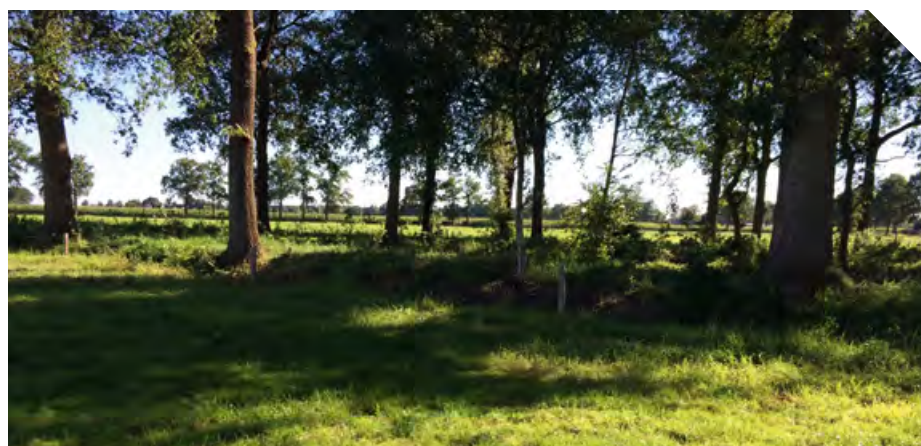
Wat is landschapsbeheer?

Het doel van landschapsbeheer is het behouden, herorganiseren en nieuw ontwikkelen van de landschappelijke kwaliteit. Daarbij kan het gaan om flora, fauna, landschapselementen zoals heggen, poelen, grafheuvels of een bijzonder verkavelingspatroon. Het kan er ook om gaan bepaalde landschapstypen of habitats te behouden, zoals heidelandschappen, rietlandschappen en boomgaarden. Landschapsbeheer en natuurbeheer zijn niet strikt te scheiden. Net als bij natuurbescherming, kunnen de activiteiten van landschapsbescherming gericht zijn op behoud of ontwikkeling. Toch ligt het accent bij veel vormen van landschapsbeheer en –bescherming meer op het inpassen van actief menselijk ingrijpen.

Voor het behoud van de landschapselementen zijn we afhankelijk geworden van de welwillendheid van de grondeigenaren. Maar fietsend of wandelend genieten we er allemaal van. Maar juist omdat we er allemaal zo van genieten, moeten we ook samen zorgen voor aanleg, herstel en behoud. Dit betekent dat er een eerlijke verdeling moet komen tussen de lusten en lasten van het landschap. Groene en blauwe diensten zorgen ervoor dat agrariërs en particuliere grondeigenaren een reële beloning ontvangen voor hun werk aan het behoud van de landschapselementen. De financiering hiervan gebeurt door de maatschappij.

ANLb 2016

Vanaf 1 januari 2016 treedt het vernieuwde stelsel Agrarisch natuur- en landschapsbeheer (ANLb2016) in werking. De kern van het nieuwe stelsel is een collectieve benadering vanuit de streek zelf. Afgelopen jaar is OAJK in het project Boer en Groen actief aan de slag geweest met landschapsbeheer. Op OAJK-avonden werd verteld over de rol die boeren kunnen spelen in het landschapsbeheer en wat daar tegenover staat. Verschillende jonge boeren ontvingen een adviseur op hun erf om te kijken wat zij in de praktijk kunnen bijdragen aan een goed landschapsbeheer.

Aan de slag met groene en blauwe diensten?

Het onderhouden van houtwallen, singels en steilranden zorgt voor een aantrekkelijker uiterlijk van jouw erf en hierdoor draag je bij aan het behoud van het unieke Overijsselse landschap. Dit kost soms extra tijd en middelen, maar wist je dat hiervoor vergoedingen beschikbaar zijn onder de noemer Groene en Blauwe Diensten (GBD)? De GBD-regeling zorgt ervoor dat agrariërs en particuliere grondeigenaren een reële beloning ontvangen voor hun werk aan het behoud van de landschapselementen.

Meer informatie over het project? www.pjoverijssel.nl/landschapsbeheer

Meer informatie over groene en blauwe diensten in Overijssel?

www.groeneblauwedienstenoverijssel.nl

Meer informatie over cursussen? Kijk op de agenda op www.landschapoverijssel.nl

NK Veebeoordelen op 17 september in Kampen

Wanneer heb je te maken met de perfecte koe? Wat voor cijfer geef jij het frame, de robuustheid, het uier, het beenwerk en het algemeen voorkomen van een koe? NAKJ organiseert, in samenwerking met CRV Holding BV, ook in 2016 het Nationaal Kampioenschap Veebeoordelen. Deze bezigheid behoort inmiddels tot één van de tradities van NAKJ en wordt nog steeds met veel plezier voortgezet. Tijdens het NK Veebeoordelen strijden 64 jonge boeren uit heel Nederland mee om de titel Nationaal Kampioen Veebeoordelen. In de maanden voorafgaand aan het NK plaatsen 64 koeienkenners zich via regionale en provinciale voorrondes. Al deze jonge veebeoordelaars komen op het NK bijeen. Nederlands Kampioen Veebeoordelen 2015, Rob Scholten, zal dit jaar zijn titel verdedigen. ☞

NAJK en ForFarmers zetten samenwerking voort

Op 22 juli 2016, tijdens het landelijke bekende festival de Zwarte Cross, hebben Andre Arfman, voorzitter van het Nederlands Agrarisch Jongeren Kontakt (NAJK), en Richard Dijkstra, directeur pluimvee van ForFarmers, hun handtekening gezet onder een nieuwe partnerovereenkomst. NAKJ is verheugd dat de ambitieuze voeronderneming ForFarmers opnieuw kiest verbonden te blijven aan de jonge boeren en tuinders. ☞

Afscheid Eric, Koen en Jan

Tijdens de algemene ledenvergadering op 30 juni namen Eric Pelleboer, Koen Bolscher en Jan Enthoven afscheid van het dagelijks bestuur van NAKJ. Namens het dagelijks bestuur en alle provinciale afgevaardigden heeft vicevoorzitter Sander Thus de bestuurders bedankt voor hun inzet van de afgelopen jaren. "In de afgelopen periode zijn belangrijke stappen gezet voor jonge agrarisch ondernemers. Dankzij de inzet van Pelleboer, Bolscher en Enthoven heeft NAKJ namens de Nederlandse jonge boeren en tuinders een prominente rol kunnen spelen in belangrijke discussies. Denk onder andere aan de Melkveewet, het pachtbeleid, de fosfaatrechten en het GLB", aldus Thus. Andre Arfman en Bart van der Hoog zijn gekozen als nieuwe bestuurders van NAKJ. Andre Arfman volgt daarmee Eric Pelleboer op als voorzitter van NAKJ. Bart van der Hoog is verkozen als dagelijks bestuurder van NAKJ met de portefeuille melkveehouderij. Maak in deze BNDR kennis met de nieuwe bestuurders. ☞

Controleer nu gegevens voor toekenning fosfaatrechten

Begin augustus hebben melkveehouders bericht ontvangen van Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). Hierin wordt gevraagd de gegevens te controleren voor de toekenning van fosfaatrechten. De kengetallen worden gebruikt om uiteindelijk het aantal fosfaatrechten te bepalen voor een melkveebedrijf. De uiteindelijke toekenning van fosfaatrechten wordt in januari 2017 verwacht. De gegevens kunnen gecontroleerd worden op de pagina mijn.rvo.nl/fosfaatrechten. Het gaat om de volgende gegevens:

- aantal stuks melkvee op 2 juli 2015 (code 100, 101 en 102)
- gemiddeld aantal stuks vee 2015
- totale melkproductie 2015
- fosfaatgebruiksruimte

Het is van belang de gegevens goed te controleren en eventueel bezwaar, met de benodigde bewijsstukken, voor 1 oktober 2016 kenbaar te maken. Vooral bij bedrijfsverdracht of wijziging van KvK-nummer of UBN-nummer is de kans op onjuistheden groter. Goede controle is in deze gevallen sterk aan te raden. ☞

Jonge Boer Proof!-juryleden gezocht!

In het afgelopen beursseizoen kwam K.I. Samen als winnaar uit de bus en won de Jonge Boer Proof!-award 2015-2016. Ook dit jaar gaat NAKJ stands keuren op de agrarische beurzen van de Evenementenhallen. Wil jij meebepalen of een exposant Jonge Boer Proof! is? Ofwel, wil jij checken of exposanten de capaciteiten in huis hebben om op de beurs ook de aanstormende generatie boeren aan te spreken in hun stand? Kom dan onze jury versterken. Meer informatie? Neem contact op met Colinda via: cvanekris@najk.nl. Jonge Boer Proof! is een initiatief van NAKJ in samenwerking met Evenementenhallen. ☞

NAJKTweets

Andre Arfman
@AndreArfman

Onlangs een kop koffie gedronken, dit weekend in #vee&gewas! @NAJKtweets @Agridio

Boerderij.nl @Boerderij_nl

Hierover zou een goede #opvolger moeten nadenken, volgens @SanderThus van @NAJKtweets (<http://boerderij.nl/opvolger>)

Rakesh de Vries
@RakeshdeVries

@AJFriesland feliciteert @AndreArfman en Bart van der Hoog, met hun nieuwe uitdaging bij @NAJKtweets Succes..!

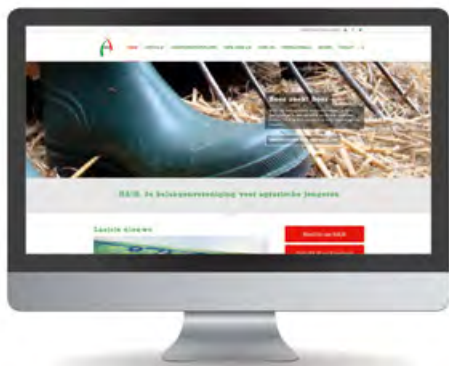
Iris Bouwers @IrisBouwers

Namens @NAJKtweets @PhilHoganEU gevraagd waarom is gekozen voor een nationaal te verduubelen enveloppe (wat NL vast niet gaat doen!)

NelineBoth @NelineBoth

De warmte vandaag opgezocht met @Jong_EZ en @AndreArfman door een bezoek aan de tuinbouw in het Westland #NAJK

Nieuwe NAJK-website

Het is zover: najk.nl is vernieuwd. Op www.najk.nl kijk je naar de gloednieuwe NAJK-website. Niet alleen het uiterlijk, maar zeker ook de functionaliteiten zijn flink op de schop gegaan. We nemen je mee in alle vernieuwingen en zijn uiteraard benieuwd naar jouw mening!

Innovatiefonds voor telers belooft drie duurzame initiatieven

Op 23 juni 2016, tijdens het seminar van de Week van de Akkerbouw, heeft het Innovatiefonds voor telers de winnaars van het voorjaar 2016 bekendgemaakt. De hoofdprijs ging naar Kees van der Bos die een machine ontwikkelt om pootdoppels te ontsmetten met Clean-Light. Het verminderen van het gebruik van chemische middelen en het verbeteren van de voedselveiligheid heeft de jury overtuigd om deze innovatie tot winnaar uit te roepen. Het Innovatiefonds heeft uit de veertien inzendingen drie innovatieve ideeën van telers beloond met een financiële stimulans. Met het Innovatiefonds wil NAJK met de partners, Abemec, Agrico, Agrifirm Plant, BASF, Bayer Crop Science, Kwoot, OCI Agro en Syngenta, innovatie bij agrarische ondernemers in de akkerbouw en tuinbouw stimuleren. De ingezonden innovaties zijn beoordeeld op de mate van innovatie, implementeerbaarheid, verbetering van productie en innovatief vermogen.

De week van... Sander Thus

Binnen het dagelijks bestuur van NAJK is Sander Thus verantwoordelijk voor de portefeuille bedrijfsovername. Daarnaast is Sander vicevoorzitter van NAJK. Sander combineert deze functie met het werk op zijn vleesvarkensbedrijf met een akkerbouwtak in Wehl.

Maandag: Vandaag zijn we voor onze akkerbouwtak begonnen met het uitgraven van een nieuwe machineberging met daaronder extra mestopslag. We proberen elk jaar ergens in te investeren.

Dinsdag: De dinsdag staat elke week in het teken van slachtvarkens afleveren en hokken schoonmaken. Zo kunnen we later in de week weer jonge biggen in schone droge hokken ontvangen.

Woensdag: Tussen de telefoontjes en mailtjes voor de evaluatie van de JOLA door, kon ik het toch niet laten de maïs waarmee ik meedoe aan de MaïsChallenge, nogmaals op te meten.

Donderdag: De eerste NAJK-bestuursvergadering na de zomervakantie hebben we met een hapje en een drankje afgesloten. Goed om de afgevaardigden vanuit de provinciale besturen ook regelmatig informeel te spreken.

Vrijdag: Ook dit jaar was NAJK op de Zwarte Cross. Deze keer was extra speciaal omdat het partnercontract met ForFarmers voor drie jaar verlengd werd.

(deze foto komt uit een eerdere week)

Nieuwe voorzitter

Andre Arfman

over zijn bedrijf en NAJK

Eind juni overhandigde Eric Pelleboer tijdens de algemene ledenvergadering van NAJK de voorzittershamer aan zijn opvolger Andre Arfman (32). Sindsdien is Andre het boegbeeld van jong agrarisch Nederland. De kersverse voorzitter zet zich maar al te graag in voor NAJK: "De toekomst van de agrarische sector staat en valt met de jonge boeren van nu. Door samen te werken en ons te verenigen kunnen wij, jonge boeren en tuinders, ons geluid laten horen." Maak kennis met NAJK-voorzitter: Andre Arfman.

Tekst en beeld: Colinda van Ernis

Andre Arfman uit het Achterhoekse Vorden runt, samen met zijn ouders, een melkveebedrijf met 180 melkkoeien, 100 stuks jongvee en 70 hectare land. Rond 1880 streek familie Arfman neer op het agrarisch pachtbedrijf. In de jaren 20 kregen ze de mogelijkheid om het bedrijf over te nemen.

Traditioneel Achterhoekse bedrijf

Het melkveebedrijf in Vorden heeft de afgelopen decennia een metamorfose ondergaan. "In het verleden was het een traditioneel Achterhoekse bedrijf met meerdere sectoren: koeien, varkens en kippen", vertelt Andre. "Mijn vader vond melkvee het meest boeiend, ook was melkvee voor onze locatie het meest kansrijk. Hij koos er dus voor om met deze tak door te boeren." Omdat het al lange tijd duidelijk was dat Andre het bedrijf ging overnemen, besloten ze het bedrijf uit te breiden. "Qua vergunningen is dit een moeizaam proces geweest, maar in de zomer van 2009 konden we daadwerkelijk bouwen." De keuze viel op een nieuwe stal voor het melkvee met een automatisch melksysteem. Het geeft familie Arfman meer flexibiliteit en verlicht het werk.

Sinds het in gebruik nemen van de nieuwe melkveestal, draaiden de eerste twee melkrobots van DeLaval op volle toeren. Afgelopen jaar is ook een derde robot geplaatst: "de veestapel is gegroeid van 130 naar 180 koeien." Andre is intensief betrokken geweest bij het nieuwbouwproject, zijn toekomst. "Het is een intensieve periode geweest waarin we vooral juiste keuzes wilde maken. Het is leuk om te kijken wat er mogelijk is, hoe andere bedrijven het doen en vooral te ontdekken wat bij je past. Je bouwt het namelijk niet voor tien jaar maar eerder voor dertig of veertig jaar."

Sector kennis

Andre heeft altijd al meegewerkt op het bedrijf maar koos ervoor om hiernaast een duidelijke focus op studeren te leggen. Pas na het afronden van zijn studies zou hij een maatschap met zijn ouders aangaan. Andre studeerde Dier- en veehouderij op de CAH in Dronten, gevolgd door een master Business Economics op Wageningen Universiteit. "Sindsdien combineer ik een parttime baan met het werk op het melkveebedrijf. In mijn laatste studiejaar deed ik onderzoek naar continuïteit in de melkveesector voor Alfa Accountants en Adviseurs." Ze boden hem een parttimebaan als bedrijfsadviseur op

het terrein van begeleiding melkveehouders bij periodieke financiële administratie, subsidies, bedrijfsplannen en wet- en regelgeving. "Het voordeel van het werken voor melkveehouders is dat zij ook niet op mij zitten te wachten als er gras gemaaid moet worden. Dit bood mij flexibiliteit om te schuiven in dagen en op die momenten thuis aan het werk te gaan." In zijn periode bij Alfa Accountants en Adviseurs heeft Andre veel kennis opgedaan, praktische situaties en problemen gezien. Niet alleen in de melkveehouderij maar ook bij andere landbouwsectoren zoals de leghennen-, varkens- en vleeskalvesector.

Bedrijfsopvolger

"Sinds 1 januari 2008 ben ik een maatschap met mijn ouders aangegaan: het begin van het overnameproces waarin ik langzaam aan het ondernemerschap kan wennen." Als bedrijfsopvolger stond ook Andre in deze periode voor moeilijke keuzes en vragen: hoe ga ik het doen als mijn ouders een stap terugzetten? Hoe zorg ik dat het bedrijf toekomstbestendig is? Ga ik groeien of juist verbreden? Ook de communicatie binnen de familie moet goed zijn. Andre ziet het overnameproces als een hele mooie periode waarin hij volop aan

"Sinds 1 januari 2008 ben ik een maatschap met mijn ouders aangegaan: het begin van het overnameproces waarin ik langzaam aan het ondernemerschap kan wennen."

Bedrijfsgegevens
Maatschap Arfman
Vorden
3 maatschapsleden
180 melkkoeien
100 stuks jongvee
70 hectare land

bedrijfsontwikkeling kan werken. "Samen met mijn vader gaan we er nu volop tegenaan. Als ik het definitief overneem, dan nemen mijn ouders afstand en zal ik het alleen moeten doen." Een duidelijke taakverdeling heeft Andre liever niet: "We kiezen er duidelijk voor dat we beiden alles op het bedrijf, dieren en machines weten en kunnen. Vaak voert mijn vader en verzorg ik het vee, maak de boxen schoon, insemineer en controleer of de robots goed werken." De afgelopen periode zijn er veel ontwikkelingen op het bedrijf geweest. In de komende tijd gaat Andre het bedrijf verder optimaliseren. "De stal is nog niet vol. We kunnen nog groeien in het aantal koeien en zo de robots optimaal benutten. Verder wil ik kijken naar een juiste verhouding van ruwvoeraankopen en mestafzet. Het is een kwestie van afwegen wat het beste is voor het bedrijf."

Bestuurlijke ambitie

In het bestuur van de jongerenraad van FrieslandCampina heeft Andre al veel bestuurservaring opgedaan. "In 2009 heb ik me aangesloten bij de jongerenraad van FrieslandCampina. Ik groeide door naar een bestuursfunctie en in 2013 nam ik de rol als voorzitter op mij. In deze periode heb ik veel verschillende onderwerpen behandeld en meegepraat over actuele

thema's in de zuivelwereld." Andre kijkt met voldoening terug op zijn eerdere bestuursperiode en ziet zijn voorzittersrol bij NAJK als een enorme uitdaging. "Het blijft goed om buiten het bedrijf te kijken en te zien dat de wereld groter is dan mijn eigen bedrijf." Als nieuwe voorzitter van NAJK gaat Andre de komende jaren actief de belangen behartigen van jonge boeren en tuinders in Nederland en Europa. "Ik vind het belangrijk dat wij de komende jaren aan tafel zitten bij discussies over belangrijke thema's voor de sector." Momenteel zijn deze thema's derogatie, fosfaatrechten en pacht, maar ook de komende jaren zullen nieuwe thema's de revue passereren. GLB na 2020 is hier één van. "Wanneer het een discussie is die jonge agrariërs treft, is het belangrijk dat we betrokken zijn. Vooral wanneer er wetten of regels uit voortkomen, is het belangrijk dat gekeken wordt naar de positie van jonge boeren en tuinders hierin."

Andre wil als nieuwe voorzitter dat NAJK een leuke en dynamische club en netwerk is én blijft, waarin de jonge boeren en tuinders samenkomen. "De agrarische sector is een krimpende sector. Het is daarom belangrijk dat we verenigd blijven en gezamenlijk standpunten uitdragen."

Maak kennis met...
NAJK-voorzitter
Andre Arfman

Op de vernieuwde website van NAJK stelt de kersverse NAJK-voorzitter Andre zich aan jou voor. Bekijk zijn voorstelvideo op www.najk.nl. Vragen? Neem contact met Andre Arfman door een e-mail te sturen naar aarfman@najk.nl.

NutriNorm.nl:

praktische en onafhankelijke kennis over bemesting

Op het gebied van bedrijfsvoering wordt van jonge agrarische ondernemers steeds meer verwacht. De aangescherpte gebruiksnormen en een dreigende terugloop van de bodemvruchtbaarheid maken het nog meer van belang om meer regie te krijgen op de bodem en bemesting. Uit een door OCI Agro gehouden enquête onder 1.000 akkerbouwers en rundveehouders blijken de thema's bodem en bemesting op de eerste en tweede plaats in de top 5 van belangrijkste onderdelen binnen hun bedrijfsvoering te staan.

Met behulp van vakbladen, collega's, internet en adviseurs komt er veel informatie op het boerenbedrijf. Om goed te kunnen bepalen welke kennis wel en niet toepasbaar is in het bedrijf, is het belangrijk om als ondernemer een gelijkwaardige gesprekspartner te zijn van jouw adviseur.

Wil je meer weten over bemesting en bodem? Dan kunnen agrarische ondernemers terecht op NutriNorm.nl. Hier wordt de bemestings- en bodemkennis voor akkerbouwers en veehouders op een onafhankelijke en praktische manier aangeboden. Gebruik de kennis en tools van NutriNorm.nl in je bedrijfsvoering en vergroot hiermee je eigen kennis en bedrijfsrendement.

NutriNorm.nl

Op de homepage van NutriNorm.nl vind je de belangrijkste thema's overzichtelijk bij elkaar. Alle kennis die jij nodig hebt wordt onafhankelijk verzameld en gerubriceerd in de thema's: bemesting, meststoffen, strooien en bodem.

De bodem is een belangrijke factor voor het uiteindelijke resultaat van de bemesting. In samenwerking met het Louis Bolk Instituut is op een praktische manier informatie verzameld en uitgewerkt. Ook vind je op NutriNorm.nl een uitgebreide toelichting op de parameters die staan op de bodemanalyse. Voor de actuele tips en adviezen wordt in het groei-seizoen, in samenwerking met Delphy, iedere maand de NutriNorm nieuwsbrief verzonden.

NutriNorm Bemestingsplanner

Op NutriNorm.nl kunnen ondernemers gratis een bemestingsplan maken in de NutriNorm 'Bemestingsplanner'. Hierin wordt het advies voor gewas, inclusief snedeadvies, en bodem berekend. Het programma is samen ontwik-

keld met Eurofins Agro, waardoor de nieuwste inzichten over bodem en bemesting verwerkt zijn. Op basis van een grondanalyse wordt het optimale bemestingsadvies berekend. De NutriNorm Bemestingsplanner rekent ook de wettelijke bemestingsruimte uit. Als extra service is sinds kort de Diermodule beschikbaar. Hiermee kunnen veehouderij- en gemengde bedrijven de mestproductie uitrekenen en toepassen in het bemestingsplan. NutriNorm Bemestingsplanner is de complete tool voor het uitrekenen van het eigen bemestingsplan.

Wat kan de NutriNorm Bemestingsplanner?

BODEM – vruchtbaarheid

- Berekenen perceelsgerichte bemesting op basis van grondanalysecijfers.
- Bodemkengetallen voor gehele bedrijf op basis van grondanalysecijfers.
- Bodemvruchtbaarheidseffecten:

- bij diverse bouwplannen;
- bij maatregelen als aanvoer compost of teelt van groenbemesters.

TEELT - bemestingsadvies en -plan

- Landbouwkundig bemestingsadvies gebaseerd op de actuele beschikbaarheid van voedingsstoffen voor de plant en naleverend vermogen van de bodem;
- Mogelijkheid tot het maken van een onderverdeling per perceel van de beschikbare meststoffen binnen de wettelijke gebruiksnormen en ruimte.

CHECK- bijsturen

- Berekenen (één of meerdere keren) gedurende het seizoen of het gewas voldoende nutriënten kan opnemen voor een optimale groei, rekeninghoudend met de verwachte mineralisatie en groeicurve. Op basis hiervan kun je doelgericht bijsturen.

Beworteling matig

Beworteling voldoende

NutriNorm Bemestingsplanner in de praktijk

Met de NutriNorm Bemestingsplanner maak je in een handomdraai een bemestingsplan. Deze rekent de voedingsbehoefte van de plant uit, op basis van een grondanalyse. Tijdens het groeiseizoen moet worden gecheckt of het gewas ook daadwerkelijk over voldoende voedingsstoffen beschikt. Een visuele beoordeling van de bodem is hierbij zeer behulpzaam. Aan de hand van een profielkuil kun je checken of de plant een ongestoorde groei heeft. Dit kan stagnaties in groei al snel verklaren.

Bekijk nu jouw bodem: een investering voor komend jaar

Velen hebben de afgelopen winter een bemestingsplan gemaakt. Op basis hiervan moeten de gewassen voldoende voedingsstoffen tot hun beschikking hebben. Door het extreme weer van de afgelopen tijd, veel neerslag, soms plotselinge hitte, 'tekenen' veel gewassen. Nader onderzoek leert dat het niet altijd een kwestie van onvoldoende voorraad van voedingsstoffen in de bodem is, maar dat het gewas de voedingsstoffen simpelweg niet kan opnemen. Bodemprofiel en waterhuishouding zijn niet in orde; extreme (weers)omstandigheden als veel neerslag en extreme hitte kunnen niet meer opgevangen worden. Steek daarom eens een schop in de grond op probleemplekken en doe daar voordeel mee richting volgend teeltseizoen.

Onderzoek zaaiuien

Om de profiel- en waterhuishoudingsproblemen te illustreren is een paar weken geleden

in het kader een perceel zaaiuien in de Flevo-polder nader onderzocht. Het perceel (25% lutum, 2,5-3% organische stof, voorvrucht wintertarwe en stro gehakseld, 17 ton vast rundveemest in najaar 2015) begonnen na de hitte eind juli stroken geel te verkleuren, terwijl de bemesting in de basis prima in orde was en ze er steeds frisgroen bijstonden.

Twee profielkuilen lieten duidelijke verschillen zien. Daar waar het gewas nog goed van kleur is, vinden we een rulle bovenlaag en op 18 cm een iets compactere laag met minder poriën. In deze laag is zichtbaar nog stro aanwezig, al is dit al goed op weg in het verteringsproces door de zwarte verkleuring. De wortels weten zich wel een weg te vinden door deze laag. De wortels bevinden zich nog op een diepte van 32 cm. Op 40 cm diepte is een zandlaag waar nog ruim voldoende vocht aanwezig is. De wortels profiteren van dit vocht. De kuil gemaakt in het mindere bed laat opvallende verschillen zien. Er is op 30 cm diepte stro

terug te vinden dat duidelijk minder goed verteerd is. Vanaf 10 cm is de grond al compact en laat een lichte blauwverkleuring van de klei zien. In deze kuil is de verdichte laag ook duidelijk dikker. De beworteling stopt hier op 18 cm en kan niet meer bij het aanwezige vocht. Het ontstane tekort is met een aanvullende bladbemesting niet eenvoudig weg te werken. Het is moeilijk om voldoende voedingsstoffen via het blad op te laten nemen en de uien die wel goed groeien krijgen te veel. De conclusie is dat er geen probleem is door een tekort aan voedingsstoffen, maar de plant is niet in staat om ze op te nemen.

Het belangrijkste advies: maak niet alleen je bemestingsplan, maar maak ook een profielkuil die vertelt wat de bodemconditie is.

De kennis en tools om een bemestingsplan én een profielkuil te maken is beschikbaar op NutriNorm.nl. <

Speciaal voor NAJK-leden

Win een persoonlijk advies!

OCI Agro vindt het belangrijk om bodem- en bemestingskennis te ontwikkelen en met jou te delen op NutriNorm.nl. Welke kennis zou jij graag nog willen lezen en zien op NutriNorm.nl? Laat het ons weten en krijg deze kennis op maat voor jouw bedrijf als eerste gepresenteerd!

Mail je vraag of onderwerp naar: info@nutrinorm.nl <

For the Future of Farming

ForFarmers is een internationaal opererende voeronderneming die complete voeroplossingen biedt voor de (biologische) veehouderij. ForFarmers zet zich in "For the Future of Farming": voor de continuïteit van het boerenbedrijf en voor een financieel gezonde sector die nog vele generaties een duurzame rol zal spelen in de maatschappij. Door intensief met klanten samen te werken biedt ForFarmers hen concreet resultaat: **een beter rendement, een gezondere veestapel en een hogere efficiëntie.**

www.forfarmers.nl

Wij zorgen voor gezonde voeding, elke dag, voor miljoenen mensen wereldwijd

Elke dag voorziet FrieslandCampina miljoenen consumenten over de hele wereld van zuivelproducten met waardevolle voedingsstoffen zoals kindervoeding, zuivel dranken, kaas, yoghurt, toetjes, boter- en roomproducten, zuivel ingrediënten en -halfabricaten.

FrieslandCampina brengt het beste van twee werelden samen. Het vakmanschap en ondernemerschap van de leden-melkveehouders wordt gecombineerd met de expertise van de medewerkers; van de kwaliteit van het grasland waarop de koeien grazen tot het op de markt brengen van smakelijke en gezonde zuivelproducten. Dat doet FrieslandCampina op een duurzame manier.

www.frieslandcampina.com

Hoofdredacteur Colinda van Ekris stelt prikkelende vragen. Aan boeren en burgers. Gedrevenheid, passie, boude beweringen, in het hooi komt allemaal aan bod.

In het hooi met... Jan Huitema

Sinds 2014 komt Jan Huitema als Europarlementariër voor de VVD op voor het agrarisch belang in de Brusselse politiek. Als lid van de landbouwcommissie heeft hij volledig stemrecht in het GLB (Gemeenschappelijk Landbouwbeleid). Op zijn melkveebedrijf in het Friese Makkinga spraken we Jan over het toekomstige GLB, na 2020. In het hooi met... jonge melkveehouder en Europarlementariër Jan Huitema.

Tekst: Colinda van Ekris

Waarom is een gemeenschappelijk landbouwbeleid in Europa belangrijk?

"De landen binnen Europa vormen een gemeenschappelijke markt. Een gemeenschappelijk beleid moet zorgen voor een gelijk speelveld, zodat iedereen optimaal kan functioneren. Bovendien kunnen we samen beter een vuist maken om concurrerend te zijn ten opzichte van de rest van de wereld".

Hoe hoog staat GLB na 2020 op de Brusselse politieke agenda?

"Door de huidige marktsituatie is Europa op het moment vooral bezig met oplossingen voor de korte termijn. Het GLB na 2020 is daardoor uit het oog verloren. De sector heeft altijd met pieken en dalen te maken gehad, maar dat het dal van de melkveesector zo lang zou duren zagen we niet aankomen. Het GLB is er voor de langetermijnoplossingen. We moeten het daarom goed aanpakken. Momenteel ben ik één van de weinigen die hieraan trekt. Zo organiseer ik met mijn Duitse collega om de twee maanden een rondetafelgesprek. Hierin is bijvoorbeeld de 'Schets voor een herontwerp' van het LEI Wageningen UR gepresenteerd. Het proces wordt extra moeilijk door de druk op het verminderen van het landbouwbudget."

Sinds het verdrag van Lissabon in 2009 kreeg de landbouwcommissie medebeslissingsrecht in het GLB. Als lid van de landbouwcommissie heb je volledig stemrecht. Waar ga jij op inzetten binnen het GLB?

"Ik zie graag dat we in het Gemeenschappelijk

Landbouwbeleid focussen op onze concurrentiepositie, dat we ook met schommelende landbouwprijzen een inkomen uit de markt kunnen halen. Boeren en tuinders moeten de ruimte hebben om te ondernemen en te innoveren en daarom moeten we naar een doelgericht landbouwbeleid. Bijvoorbeeld op het gebied van duurzaamheid loopt Nederland, ten opzichte van andere Europese landen, ver voor. Maar dit wordt in het huidige landbouwbeleid onvoldoende erkend. Dat komt omdat het huidige beleid te veel gericht is op het volgen van een checklist van regeltjes, in plaats dat we boeren en tuinders belonen op hoe duurzaam ze daadwerkelijk produceren. Het is zinloos als Brussel een lijst met maatregelen voorlegt bij alle Europese landen, er is geen one-size-fits-all. Bovendien vind ik dat met het huidige GLB te veel stilstand gefinancierd wordt."

Hoe zie je dit doelgericht landbouwbeleid voor je?

"De doelen moeten voor iedereen uiteindelijk hetzelfde zijn, maar de aanpak mag de sector wat mij betreft zelf bepalen. Dit geeft boeren en tuinders ondernemersvrijheid. Innovaties en ondernemerschap komen uit de sector zelf. Big data en smart farming kunnen een belangrijke rol spelen in het meten van de resultaten van de doelen. Ook kunnen we beter van direct inkomenssteun naar risicomanagement gaan. We moeten niet afhankelijk worden van Europees geld. Nu krijgen boeren een subsidie ongeacht of de prijzen goed of slecht zijn. Ik zie liever een vrijere opzichzelfstaande sector en dat het GLB ons de juiste instrumenten biedt waarmee we ons inkomen uit de markt kunnen halen."

Het huidige GLB is voor duurzaam, voedszaam, veilig en betaalbaar voedsel in Europa. Wat verwacht je dat het doel van het GLB na 2020 wordt?

"Kwalitatief goed voedsel, dat wil iedereen. Ik verwacht dat daar in het GLB na 2020 niet veel gaat veranderen. Door de druk van NGO's en de wereldwijde uitdagingen waar we momenteel mee te maken hebben, zal na 2020 de focus op duurzaamheid nog groter worden. Ook het Klimaatakkoord van Parijs gaat een grote rol spelen binnen het nieuwe GLB. De agrarische sector kan een belangrijke rol spelen om de risico's en impact van klimaatverandering te verminderen en zou daar erkenning voor moeten krijgen. Als één van de weinige sectoren kan de agrarische sector CO2 uit de lucht binden in organische stof in de bodem. Bovendien kweekt de sector gewassen waarmee in gebieden onder slechte weersomstandigheden voedsel geproduceerd kan worden. En de agrarische sector is in staat gebleken de CO2-uitstoot per kg voedsel steeds verder te verminderen. Juist de Nederlandse agrarische sector loopt hierin voorop."

Wat hebben jonge boeren en tuinders na 2020 nodig wat voorgelegd kan worden in het GLB?

"Er moet meer gekeken worden hoe het GLB de overname makkelijker kan maken en de agrarische sector aantrekkelijker. De grondprijzen gaan juist omhoog door de hectarepremie van het GLB. We moeten ons niet blind staren op subsidie binnen het kapitaal van de overname, maar ook daadwerkelijk nagaan wat de meerwaarde is voor het bedrijf. Daarnaast moet het GLB kansen creëren voor de agrarische sector. Vooral jongeren pakken thema's als big data, precisielandbouw en smart farming op. Dat maakt de sector interessanter, innovatiever, duurzamer en winstgevender." <

Zeven vragen aan de nieuwe dagelijks bestuurder bij NAJK: Bart van der Hoog

Portefeuillehouder melkveehouderij

Na zijn studie Bedrijfskunde en Agribusiness aan de CAH in Dron- ten ging Bart van der Hoog (27) aan de slag bij PPP-Agro Advies West, een agrarisch adviesbureau voor technische en strategische adviezen voor de melkveehouderij. Na 5,5 jaar zocht de 27-jarige Betuenaar, naast het werk op zijn melkveebedrijf, een nieuwe energiebron. Sinds juli 2016 behartigt Bart van der Hoog de belangen van jonge melkveehouders als dagelijks bestuurder bij NAJK met de portefeuille melkveehouderij.

Tekst en beeld: Colinda van Ekris

Naast je bestuursfunctie bij NAJK zit je in maatschap met je ouders. Wat voor een bedrijf hebben jullie?

"Samen met mijn ouders run ik een melkveebedrijf in Enspijk, in de Betuwe. We melken 160 koeien en fokken ons eigen jongvee, momenteel zo'n 100 stuks. Het verzorgen van het vee proberen we zoveel mogelijk zelf te doen. Ook verbouwen we zelf al het ruwvoer. Mijn ouders zijn in 1985 vanuit Zuid-Holland naar de Betuwe verhuisd om met mijn grootouders dit melkveebedrijf over te nemen. Sinds vorig jaar werken we samen met recreatieonderneming Boerengoed. Op deze locatie, op nog geen kilometer afstand, staat een groot deel van ons jongvee. Wij verzorgen de dieren en weiden het jongvee zoveel mogelijk."

Wat is jouw taak op het melkveebedrijf?

"Ik ben een echte koeienliefhebber en haal veel voldoening uit de verzorging van het vee: insemineren, klauwverzorging. Ook de fokkerij spreekt mij aan. Daarnaast doe ik de vee-administratie van het bedrijf. Mechanisatie is niet echt mijn ding, dat laat ik graag aan mijn vader over. Het mooiste van de melkveehouderij vind ik nog altijd dat je van vers gras een mooi product kunt maken: melk."

Wat zijn jullie plannen voor het bedrijf?

"Vorig jaar zijn er heel wat veranderingen op het bedrijf geweest. We hebben verbouwd en met de verhuizing van het jongvee naar Boerengoed, hebben we extra ruimte voor droge koeien gecreëerd. We gaan dit eerst verder optimaliseren. Daarnaast willen we de ruwvoervoorziening in balans laten komen met het aantal dieren dat wij hebben. Momenteel produceren we meer ruwvoer dan nodig. In de komende periode zal er meer duidelijk worden over wat de invoering van fosfaatrechten voor ons bedrijf gaat betekenen. Natuurlijk moeten ook wij kijken hoe we er dan voor staan."

Sinds juli ben je dagelijks bestuurder bij NAJK en verantwoordelijk voor de portefeuille melkveehouderij. Hoe ben je hiertoe gekomen?

"Na 5,5 jaar werken als adviseur en projectleider in de melkveehouderij zocht ik iets waar ik opnieuw energie van kreeg. Mijn vereiste is wel dat ik aandacht aan het bedrijf kan blijven geven. Met deze bestuursfunctie kan ik mezelf ontwikkelen, een goed netwerk opbouwen en hoop ik belangrijke verschillen te maken voor de jonge melkveehouders."

Waar ga jij je zoal op richten?

"Het fosfaatrechtendossier staat boven aan mijn lijst. In 2017 gaat de wetgeving voor fosfaatrechten in. De inhoud van de wet is voor

een groot deel al duidelijk maar de details worden momenteel ingevuld. Afroaming bij overdracht, de rol van de KringloopWijzer en de knelgevallenregeling, daar wil ik graag scherp op blijven. Het is belangrijk dat jonge melkveehouders binnen het fosfaatrechtenstelsel een goede uitgangspositie krijgen, zodat ze niet op achterstand komen te staan ten opzichte van andere bedrijven. Wat betreft de toekomst van de melkveehouderijsector hoeft de ontwikkeling van bedrijven niet alleen in groei van aantal koeien te zitten. Voor een aantal ondernemers zal verbreding de oplossing zijn: energieproductie, agrarisch natuurbeheer of het verwerken van eigen melk. Een tweede activiteit op je bedrijf kan je bedrijf sterker maken in moeilijke tijden. Ook optimalisatie van je bedrijf en focus op het rendement van dieren kan een bedrijfsontwikkelingsmodel zijn. Het goed managen van een bedrijf blijft altijd een uitdaging.

Een andere discussie die de komende tijd gevoerd gaat worden, is derogatie. Deze uitzonderingspositie geeft Nederland de ruimte om binnen de Europese Nitraatrichtlijnen 250 kg, in plaats van 170 kg, stikstof uit dierlijke mest op een hectare grasland te gebruiken. In de afgelopen jaren is de fosfaatproductie gestegen en nitraat is ook nog niet op veilig niveau: Nederland heeft dus heel wat uit te leggen in Europa. Alleen minder mest produceren is de makkelijkste oplossing, maar

Bedrijfsgegevens

Maatschap Van der Hoog
Enspijk (Betuwe)
3 maatschapsleden
160 melkkoeien
100 stuks jongvee
94 hectare land

Ik weet als geen ander wat er op jonge melkveehouders afkomt, ik ben er immers zelf één."

niet de oplossing. Ik denk dat er meer succes behaald kan worden door gewasspecifiek te bemesten en het inzetten van mineralenconcentraten uit dierlijke mest in plaats van kunstmest."

Waarom heb jij gekozen voor het behartigen van belangen van jonge agrariërs?

"Ik weet als geen ander wat er op jonge melkveehouders afkomt, ik ben er immers zelf één.

De markt is momenteel instabiel. Dat maakt het als jonge melkveehouder extra lastig en spannend om een bedrijf over te nemen. Ik vind het belangrijk dat bedrijfsopvolgers heel bewust de keuze maken. Goed voor je koeien zorgen is niet meer genoeg. Er komt veel op je af: samenwerking, financieel, kennis, wet- en regelgeving, dat vraagt om melkveehouders met visie. Ik ben, denk ik, goed op de hoogte van wat er speelt binnen het mestbeleid en

Maak kennis met... dagelijks bestuurder Bart van der Hoog

Op de vernieuwde website van NAJK stelt Bart van der Hoog zich aan jou voor. Bekijk zijn voorstelvideo op www.najk.nl. Vragen? Neem contact met Bart van der Hoog door een e-mail te sturen naar bvanderhoog@najk.nl.

weet wat er mogelijk is binnen de KringloopWijzer."

Zijn er verder nog onderwerpen die je op wilt pakken binnen je functie?

"Een goede melkveesector begint bij kwalitatief goed agrarisch onderwijs. Ik vind het belangrijk dat studenten aansluiting vinden bij wat er in de markt speelt. Wanneer jonge agrariërs van school afkomen moeten zij de juiste kennis hebben om welarend van start te gaan. Het is daarom voor veehouderijstudenten belangrijk dat ze veel leren over weidegang, diervoeding, bemesting en systemen. Ik heb in mijn werk veel workshops gegeven over mestbeleid. Daarbij heb ik gemerkt dat het kennisniveau bij jongere melkveehouders hoger is dan bij de oudere generatie. Jonge ondernemers kunnen zelf de KringloopWijzer invullen en maken een bemestingsplan. De technologie maakt het voor hen toepasbaarder. Ik merk wel dat het mestbeleid enorm complex is geworden. Daardoor is het onmogelijk om echt alles van het mestbeleid te weten. Het is en blijft wel een belangrijk thema voor ieder melkveebedrijf. Wanneer mestbeleid gevoerd wordt, kan op mestafzet bespaard worden, wat positief is voor je bedrijf. Ook denk ik dat de eerste jaren van een opleiding gebruikt moeten worden om eens een kijkje te nemen bij andere sectoren. Zo verbreden jongeren hun horizon." <

Pokemon Go en Alibaba

Ik weet niet of de Pokémon-rage al over zijn hoogtepunt heen is. Komische tafelen levert het wel op. In Jardin des Plantes in Parijs hadden we geregeld bijna-botsingen met op het scherm staande wandelaars. Na een paar keer viel het kwartje: Pokémon Go...

Dat Pokémon voor advocaten en de belastingdienst ook heel boeiend kan zijn, vertelt Flynth-collega Sylvester Schenk op smakelijke wijze in zijn column "Flynth: uw fiscale Pokémon Go specialist": de meest onverwachte transacties kunnen belast zijn met btw of inkomstenbelasting en de landbouwwijziging geldt niet voor Pokémon Go (Zie: www.flynth.nl/fiscalepokemon). Is het dan alleen maar een digitaal spelletje of ??

'16 Handles' is een yoghurtketen in de VS die creatief inspeelde op de Pokémon-rage, toen er een Pokémon verstopt was in één van hun winkels. Daarna zagen zij de omzet van hun

yoghurtijs razendsnel stijgen. De jeugd komt meer naar buiten en heeft ook weleens zin in iets lekkers. Kassa! Het is nog niet zo makkelijk dit direct te vertalen naar een succesverhaal voor een Nederlandse tuinder of varkenshouder of andere collega. Maar wie weet vindt iemand het ei van Columbus? Zou Hollandbuy dat gaan worden? Webwinkel Hollandbuy verkoopt online Nederlandse voedingsmiddelen in China. Half augustus is het gestart op het Tmall Global e-commerce platform van Alibaba. Eerst met een beperkt assortiment. Daar moet je dus als Nederlandse producent op zien te komen, dan heb je directe toegang tot een markt van 1,5 miljard mensen. Na melkpoeder is er binnen de kortste keren in de Nederlandse supermarkt vrijwel niets meer te koop, geen komkommer of peer, geen hamlap laat staan een lekker stukje belegen kaas!

Jan Breembroek
 Directeur Agro advies
 Flynth adviseurs en accountants

Een duurzame toekomst boer je zelf

Tot enkele decennia geleden teelden we in Europa zelf ons veevoer. De veestapel werd gevoerd met graan, maïs en eiwitrijke gewassen zoals grasklaver, veldbonen en koolzaad. De Europese teelt van eiwitgewassen is echter voor een groot deel weggeconcentreerd door de veel goedkopere en zeer eiwitrijke Zuid-Amerikaanse sojaboon. Dat deze soja zo goedkoop is, komt door de lage lonen en grondprijzen in Zuid-Amerika. Bovendien heft de Europese Unie geen importheffing op soja, wat de prijs van importsoja verder drukt.

Door de stijgende welvaart en groeiende wereldbevolking, neemt de vraag naar soja toe. Het gevolg van deze stijgende vraag is dat in Zuid-Amerika veel oerwoud gekapt wordt om ruimte te maken voor landbouwgrond. Hierdoor neemt de biodiversiteit af en komen er grote hoeveelheden broeikasgassen vrij. Ook worden lokale boeren van hun land verdreven voor de grootschalige sojateelt. Doordat het grootste deel van het beschikbare landbouwgrond gebruikt wordt voor de teelt van soja, blijft er nauwelijks ruimte over voor de productie van voedsel voor de lokale markt. Tot slot moet de soja nog tienduizenden kilometers afleggen voordat jij het aan je koeien, kippen of varkens kan voeren.

Vergroening

Hier sta je waarschijnlijk niet bij stil als je dagelijks je koeien of kippen voert. Kan dat niet anders? Om de zuivel- en eierketen te verduurzamen, liggen er grote kansen in regionaal geteeld veevoer. Soja, maar ook lupine,

erwten of koolzaad(schroot) dienen als eiwitbron en kunnen prima in Europa en Nederland geteeld worden. De teelt van deze gewassen levert veel voordelen op voor de akkerbouw, zoals een goede stikstofopname, diepe bewerking, fosfaatmobilisatie en het bevordert de biodiversiteit. Bovendien zijn enkele stikstofbindende gewassen toegestaan om in de vergroening op te nemen. De vergroening is een

verplichting voor iedereen die de basisbetaling van de betalingsrechten wil ontvangen. Het gaat om gewassen als luzerne, rode klaver, wikke, lupine, veldbonen, rolklaver en esparcette. Ze tellen voor een factor 0,7 mee: één hectare zaaien telt dus voor 0,7 hectare mee in de vergroening.

Gastles!

Alleen maar voordelen, aldus Jongeren Milieu Actief (JMA). Zij hebben NAJK gevraagd om samen gastlessen te verzorgen voor leerlingen van de opleiding veehouderij of akkerbouw op een AOC. In deze gastlessen wordt informatie gegeven over de problematiek rondom de import van soja en wat oplossingen kunnen zijn voor verduurzaming van de zuivel- en eierketen, bijvoorbeeld door regionaal geteeld veevoer. Aansluitend kunnen de leerlingen ook zelf aan de slag met de teelt van een eiwitvervanger. Zo wordt onder andere ervaren hoe de teelt in z'n werk gaat en welke machines er gebruikt moeten worden. <

Wil jij dat JMA en NAJK bij jou in de klas komen vertellen over regionaal geteeld veevoer? Stuur dan een mailtje naar Liesbeth Schuurman:
Lschuurman@najk.nl <

Uier- en klauwgezondheid verbeteren door totaalaanpak

Veel systemen en producten van DeLaval zijn gericht op het verbeteren van diergezondheid. Een gezonde veestapel zorgt immers voor hogere melkproductie en uiteindelijk draagt het bij aan een beter rendement. Kees Bos, Solution Manager Milk Quality & Animal Health bij DeLaval, is productverantwoordelijke voor diergezondheid. Hij vertelt over het belang van een totaalaanpak voor uier- en klauwgezondheid.

Tekst Colinda van Ekris

DeLaval heeft een ruim assortiment aan reinigingsmiddelen, voorbehandelingsproducten, speendesinfectiemiddelen en andere hygiëne-producten. "We ondersteunen onze ToerBoertiekers met productkennis en zorgen dat ze op de hoogte zijn van de laatste actualiteiten", vertelt Kees. "Met deze kennis kunnen ze een passend product aanbevelen en de boer het juiste advies geven dat het bedrijf verder helpt."

Uierontsteking de baas

Met name in de zomer kampen veel melkveehouders met koeien met uierproblemen. Dit komt eenvoudigweg doordat de groeiomstandigheden van de bacteriën in deze periode optimaler zijn, licht Kees toe. De temperaturen zijn hoger waardoor de mastitisbacterie razendsnel vermenigvuldigt. "In de afgelopen periode hebben we via de ToerBoertiek extra aandacht besteed aan uiergezondheid. We zien dat melkveehouders incidenteel maatregelen nemen wanneer het celgetal stijgt. Vaak wordt bij uierontsteking gekozen voor het wisselen van dipmiddel maar het is een samenspel van factoren", vertelt Kees. Hij ziet meer succes wanneer het probleem als totaal bekeken wordt. "Om het probleem aan te pakken is het belangrijk dat de juiste behandeling wordt gekozen. Om de juiste behandeling te bepalen, kijken onze specialisten naar het type mastitisbacterie en of het om een omgevings- of koegebondenbacterie gaat.

Bredere aanpak

"Een bredere aanpak werkt niet alleen voor de uiergezondheid. Ook om de klauwen gezond te krijgen en behouden is dit aan te raden." Binnen DeLaval wordt nauw samengewerkt met wereldwijde klauwgezondheidsexperts om meer te leren over klauwgezondheid en voor doorgaande productontwikkeling. Kees: "Er valt nog veel kennis te vergaren over klauwgezondheid, ook zijn er nog maar weinig specialisten die alles over de ziekte van Mortellaro weten."

De ziekte van Mortellaro is een klauwaandoening die grote schade kan veroorzaken op melkveebedrijven. De Mortellaro-bacteriën dringen diep door tot in de lederhuid waardoor ze lastig te bestrijden zijn. Wanneer een bedrijf besmet raakt, kom je hier eigenlijk niet meer vanaf.

De sector vooruithelpen

"Er is geen toverformule die de ziekte van Mortellaro bestrijdt. Tovermiddelen bestaan niet, ook hier is een totaalaanpak nodig. Daarom is samen met klauwgezondheidsexperts een vijfstappenplan voor Mortellaro opgezet. Dit stappenplan komt voort uit de vraag: hoe kunnen we veehouders meer helpen met klauwproblemen? Veehouders willen af van het kankerverwekkende middel formaline. Echt vooruitgang boeken vraagt om een totaalaanpak ook bij inzet van alternatieven." Het stappenplan (zie kader) is onderverdeeld in vijf thema's: externe en interne hygiënemaatregelen, beperking van nieuwe gevallen, vroegtijdige opsporing en het definiëren van klauwgezondheidsdoelstellingen. Deze thema's gaan verder in op de problemen op het bedrijf. "Het is van belang dat alle stappen van het stappenplan jaarrond doorlopen worden. Wanneer de infectiedruk laag is, kan de frequentie van

klauwontsmetting natuurlijk omlaag maar de totaalaanpak blijft belangrijk. Het vijfstappenplan om Mortellaro te beheersen is bedoeld om de sector vooruit te helpen."

Bewezen oplossingen

Naast kennis rond klauwgezondheid werkt DeLaval ook aan bewezen oplossingen. "Onderzoek heeft aangetoond dat een periodiek voetbadprogramma met 4Hooves preventief werkt om infecties te minimaliseren." Ook werkt DeLaval aan een nieuw middel: "We werken aan de introductie van een nieuw product op de Nederlandse markt: EasyStride™. Dit ontsmettingsmiddel komt naar alle waarschijnlijkheid half 2017 op de Nederlandse markt." ◀

5 stappen tegen Mortellaro

De ziekte Digitale Dermatitis (DD), onder Nederlandse melkveehouders Mortellaro genoemd, is een vervelende klauwaandoening. Strikte hygiënemaatregelen zijn nodig om de aandoening onder controle te houden. Daarom heeft DeLaval samen met de GD en DTC een vijfstappenplan opgesteld waarmee, samen met de dierenarts of klauwgezondheidsadviseur, Mortellaro gestructureerd aangepakt kan worden.

Vijfstappenplan om Mortellaro te beheersen:

1. Externe hygiënemaatregelen om de ziekte buiten het bedrijf te houden
2. Interne hygiënemaatregelen om de infectiedruk bij de runderen te minimaliseren
3. Frequente klauwontsmetting om nieuwe gevallen te beperken
4. Klauw bekappen voor vroegtijdig opsporen, vastleggen en behandelen van klinische gevallen
5. Definieer en opvolgen van klauwgezondheidsdoelstellingen (van toepassing voor jongvee, droge koeien en melkgevende dieren) ◀

HOOGRISICODIEREN LOPEN EXTRA RISICO OP SLEPENDE MELKZIEKTE

TE VET

BCS > 3,5

OUDE KOE

≥ 3^e LACTATIE

OUDERE VAARS

VAARS
≥ 27 MAANDEN
BIJ AFKALVEN

SLECHT OPGESTART BIJ VORIGE LACTATIE

NA VORIGE KALVING
MASTITIS, METRITIS,
LEBMAAGVERPLAATSING,
KETOSE, LAAT DRACHTIG

Vlotte opstart: het investeren waard

Elanco

Veehouders worden in periodes van economische tegenwind op de proef gesteld. Reden tot pessimisme? Misschien voor sommigen, maar mensen die recent hebben gekozen veehouder te worden kunnen daar niet lang bij stilstaan. Gelukkig is er veel kennis en technologische innovatie, waardoor veehouders geholpen worden hun vakmanschap te ontplooiën. Dat maakt het mogelijk de bedrijfsvoering te optimaliseren, want dat is voor velen geen keuze, maar een must.

In periodes van uitdagende melkprijzen is het de kunst te investeren in zaken die de melkproductie niet nadelig, maar positief beïnvloeden en die zich op korte termijn terugbetalen. Werken aan preventie van transitieziekten past daar naadloos bij.

Monitoren geeft richting voor optimalisatie aan

Klinisch zieke dieren geven ergernis en extra arbeid. Maar veel transitieziekten zijn onzichtbaar: subklinische ketose, subklinische melkziekte, subklinische baarmoederontsteking, subklinische mastitis. Om dit zichtbaar te maken moet er gemeten worden aan dieren.

Niet meten betekent dat je deze ijsberg onder water verkiest niet te zien. Schade door klinische en subklinische transitieziekten wordt vaak voor lief genomen en als normaal beschouwd. Dat staat optimalisatie in de weg.

Ons eigen geheugen is verre van perfect. Kan je nu je dit leest met 100% zekerheid zeggen hoeveel koeien er vorig jaar aan de nageboorte zijn blijven staan en hoeveel mastitis er nu werkelijk geweest is? Met het registreren en meten krijg je inzicht in de eigen situatie. Hierdoor wordt duidelijk waar de knelpunten liggen op koppelniveau en kan je gericht investeren in de juiste preventie.

Voorkomen is beter dan genezen

Weten hoeveel transitieziekten voorkomen is een goede start, maar de werkelijke clou is toe te werken naar een lactatie met zo min mogelijk verstoringen. Het verloop van de 'Vital 90 Days', de periode van 60 dagen voor tot 30 dagen na afkalven, is hierin cruciaal. Dit artikel is te kort om alle facetten aan de orde te laten komen, maar twee punten moeten zeker worden belicht.

Negatieve energiebalans

De droogstand moet eerder gezien worden als het begin van de volgende lactatie dan

als het einde van de vorige. Wanneer dieren te vet (conditie > 3,5) de droogstand ingaan, hebben ze meer kans op opstartproblemen¹. Deze dieren aan het eten houden door een uitgebalanceerd, smakelijk, vers en volop beschikbaar rantsoen is een hele uitdaging, simpelweg omdat vettere dieren minder voer opnemen. Een hoger risico is ook aanwezig bij dieren vanaf de derde lactatie², vaarzen die kalven vanaf 27 maanden leeftijd³ en bij dieren waarbij de voorgaande lactatie opstartproblemen gaf⁴. In deze groepen speelt een grotere negatieve energiebalans, minder voeropname en stress met als gevolg een hogere kans op slepende melkziekte (ketose). Ketose vermindert de melkproductie en vruchtbaarheid, verhoogt de kans op transitieziekten en het antibiotici-gebruik⁵. Management van de droogstand verbeteren en risicodieren voorzien van een effectief, preventief middel tegen ketose, een KexxtoneTM bolus, helpt om opstartproblemen te voorkomen.

Weerstandsdip verminderen en zelfs voorkomen

Hormonale veranderingen, de negatieve energiebalans, calciumtekorten, vitamine/minerale tekorten en stress zorgen samen voor een dip in de afweer in de weken rondom kalven⁶. Deze dip komt voor bij nagenoeg alle koeien en maakt ze kwetsbaarder voor infecties bijvoorbeeld in uier en baarmoeder^{7, 8, 9}. Naast het belang van een goede voeding is reductie van stress (ongerief) en daardoor van cortisolhormoonproductie tijdens de droogstand belangrijk. Groepsgewijs droogzetten vermindert het aantal groepswijzigingen en rangordeconflicten. Bied voldoende ruimte met minstens een comfortabele box, van 1.30 m breed, per droge koe. Ook aan het voerhek hebben ze meer ruimte nodig. Zeker 75 cm, ofwel 5 voerplaatsen voor 4 koeien en per groep minstens 2 waterpunten. Veel veehouders geven aan in de zomerwarmte liever geen kalvende koeien te hebben. Dakisolatie, ventilatoren en eventueel sprinklers kunnen het voor droge koeien gemakkelijker maken.

Weerstandsdip voorkomen door innovatie

Door stress en stofwisselingsziekten te verminderen kun je dus een gunstige invloed uitoefenen op de dip in de aangeboren afweer rondom afkalven, geheel wegnemen lukt helaas niet! Dat komt door veranderende hormoonspiegels die horen bij het afkalfproces. ImrestorTM, een nieuw preventief geneesmiddel, kan dat wel. Dit is nu een innovatie die het veehouders en transitiekoeien een stuk gemakkelijker maakt. Het zorgt ervoor dat er meer van de belangrijkste witte bloedcellen van het aangeboren immuunsysteem (neutrofielen) gevormd worden, die tevens beter functioneren. Deze cellen zijn de

ELANCO

eerstelijns verdediging tegen infecties in uier en baarmoeder en het verhogen van hun aantal en hun werkzaamheid maakt koeien dus meer weerbaar. ImrestorTM helpt transitieziekten zoals mastitis in de eerste 30 dagen gevoelig te verminderen.

Het in de hand hebben van de negatieve energiebalans en de dip in aangeboren afweer maakt veel uit voor een melkveebedrijf. Kennis en innovaties rondom de Vital 90 Days helpen daarbij. Wanneer veehouders daar nu in slagen, kunnen ze robuust de toekomst in. <

Referenties: 1. Duffield 2000, Vet. Clin. North Am. Food Anim. Pract. 16: 231-253 - 2. Berge C et al. 2014, J. of Dairy Sci. 97 (4) 2145-54 - 3. Van Dam, et al. 1988, Theriogenology 30 (3), 583-591 - 4. Mulliga et al. 2006, Anim. Repr. Sci. 96: 331-353 - 5. Raboisson D., et al., 2015, Prev Vet Med 122 417-425 - 6. Hoeben D. et al, 2000, Journ. Dairy Res. 67 (2) 249-259 - 7. Sordillo L.M., 2005, Livestock Prod. Sci., 98 89-99 - 8. Hammon D.S. et al, 2006, Vet. Immunology 113 21-29 - 9. Kimura K. et al, 2002, Journ. Dairy. Sci., 85 (3) 544-550

Benaming: Kexxtone 32,4 g intraruminaal hulpmiddel met continue afgifte voor rundvee. Werkzaam bestanddeel: Monensin 32,4 g (overeenkomend met 35,2 g monensinnatrium). Doeldiersoorten: Rundvee (melkkoeien en vaarzen). Indicaties: Ter vermindering van het voorkomen van ketose rond het afkalven bij melkkoeien/vaarzen waarvan wordt verwacht dat ze ketose krijgen. Contra-indicaties: Niet gebruiken bij dieren met een lichaamsgewicht van minder dan 300 kg. Bijwerkingen: Geen. Wachtermijn: (Orgaan)vlees: nul dagen. Melk: nul dagen. Dosering en toedieningsweg: Intraruminaal gebruik. Eén enkel intraruminaal hulpmiddel dient 3-4 weken vóór de verwachte kalfdatum bij eenmelkkoef/vaars te worden toegediend door middel van een geschikt toedienings-instrument. Kexxtone geeft bij benadering een gemiddelde dosis van 335 mg monensin per dag af gedurende ongeveer 95 dagen. Reg.: EU/2/12/145/001-003, REG NL 110814 UDA UITSLUITEND VOOR DIERGENEESKUNDIG GEBRUIK – UITSLUITEND OP DIERGENEESKUNDIG VOORSCHRIFT VERKRIJGBAAR DIERGENEESMIDDEL. Verantwoordelijke Onderneming: Eli Lilly and Company Limited, Elanco Animal Health, Priestley Road, Basingstoke, Hampshire RG24 9NL, Verenigd Koninkrijk. Verdere informatie is beschikbaar op aanvraag

Benaming: Imrestor 15 mg oplossing voor injectie voor runderen. Werkzaam bestanddeel: Pegbovigrastim 15 mg. Doeldiersoorten: Runderen (melkkoeien en vaarzen). Indicaties: Als hulpmiddel in een kuddemanagementprogramma, om het risico op klinische mastitis te verminderen bij hoogdrachtige melkkoeien en vaarzen gedurende 30 dagen na het afkalven. Contra-indicaties: Niet gebruiken bij overgevoeligheid voor het werkzame bestanddeel of een van de hulpstoffen. Bijwerkingen: In de klinische studies werden soms niet-typische anafylactische reacties waargenomen. De koeien vertoonden zwelling van de slijmvliezen (met name vulva en ooglid), huidreacties, versnelde ademhaling en speekselvloed. In zeldzame gevallen kan het dier in elkaar zakken. Deze klinische verschijnselen treden meestal op tussen 30 minuten en 2 uur na de eerste dosis en verdwijnen binnen de 2 uur. Symptomatische behandeling kan nodig zijn. Subcutane toediening van het product kan lokale zwelling van voorbijgaande aard veroorzaken op de injectieplaats, alsmede ontstekingsreacties die binnen 14 dagen na de behandeling verdwijnen. Wachtermijn: (Orgaan)vlees: nul dagen. Melk: nul dagen. Dosering en toedieningsweg: Subcutane toediening. De behandeling bestaat uit twee spuiten. De inhoud van een enkele voorgevulde spuit moet 7 dagen vóór de verwachte datum van het afkalven subcutaan worden ingespoten bij een melkkoef of vaars. De inhoud van een tweede voorgevulde spuit dient binnen 24 uur na het afkalven subcutaan te worden ingespoten. De intervallen tussen de twee toedieningen dienen niet minder dan 3 dagen en niet meer dan 17 dagen te bedragen. Reg.: EU/2/15/193/001-003, REG NL 116247 – UDA Verantwoordelijke Onderneming: Eli Lilly and Company Limited Elanco Animal Health Priestley Road Basingstoke Hampshire RG24 9NL Verenigd Koninkrijk. Verdere informatie is beschikbaar op aanvraag. NLDRIYRS00027

Ik zag ons bedrijf met andere ogen

Rick van Adrichem (19) woont in Fijnaart, waar zijn ouders een melkveebedrijf runnen met 200 melk- en kalfkoeien en 150 stuks jongvee. Ze telen gras en maïs en doen het landwerk zelf. Rick volgt een opleiding veehouderij op het Prinsentuin College in Breda. Op het eigen bedrijf nodigt zijn vader de studieclub uit voor een praktische bijeenkomst met de brandweer en een elektra-inspecteur.

Interpolis

Een tijdelijke elektra-oplossing werd bij ons ongemerkt permanent

Een bedrijfssituatie bekijken, maakt de tips over de aanpak bij (het voorkomen van) een eventuele brand extra leerzaam. "Ik vond de elektrakeuring interessant én aan te bevelen", vertelt Rick. "De inspecteur laat je kritischer kijken naar je eigen installaties en naar elektrasituaties. Je wordt op je eigen bedrijf toch blind voor dingen. Zo was bijvoorbeeld een tijdelijke elektra-oplossing bij ons ongemerkt permanent geworden. Met elektra moet je

altijd goed oppassen. Brand op een veehouderij heeft grote gevolgen en we hebben hier nu eenmaal te maken met stof en vocht."

Wij gaan aan de slag om het nog veiliger te maken

Rick: "De brandweer van Oud Gastel zei het mooi: 'iedere brand begint klein en is met een bekertje water te blussen, als je er maar op tijd bij bent.' Daarom overwogen wij op plekken met veel elektra rookmelders op te hangen." ◀

In de intensieve veehouderij is het al langer gebruikelijk: een periodieke elektrakeuring bedoeld om het brandrisico in veestallen terug te dringen. Met resultaat: veel minder brand met een elektroorzaak.

Volgens Interpolis, initiatiefnemer van de Agro Elektra Inspectie (AEI), is het percentage branden dat door elektra is veroorzaakt in de afgelopen jaren al verminderd van 94 naar 55 procent. John de Hoon, sectormanager veehouderij bij Interpolis: "Het mooie is: je vermindert niet alleen de kans van brand op je bedrijf, je stelt ook andere cruciale bedrijfsprocessen veilig. Denk aan (automatisch) melken, de regelapparatuur voor voer, water en licht. En niet te vergeten alle data die je uit activiteiten opslaat. Zulke processen mogen niet onnodig stilvallen."

Meer weten over de Agro Elektra Inspectie?

Op www.interpolis.nl/elektra staat een volledige lijst van inspectiebedrijven die de keuring voor je kunnen uitvoeren. ◀

GLB in EU2.0

Zo af en toe is het onderwerp van discussie tijdens de koffie: Brussel, de Europese Unie, en vooral die vervelende Europese regeltjes. Er is geen goed woord over. Buurman Jan, die ook boer is, schuift aan. "Die Engelsen hebben het nog niet zo slecht bekeken. Ik geloof dat we ze maar achterna moeten", zegt hij lachend. "Dan zijn we ook van al die regels af!"

Voor mij is het geen onderwerp van discussie. Nederland kan niet meer zonder de Europese Unie. Maar de Brexit geeft wel weer, hoe veel inwoners van Europa, ook Nederlanders, denken over de huidige vorm van de Europese Unie. En daarom is het wat mij betreft tijd voor een Europese Unie 2.0. En waarom niet beginnen bij het GLB?

De komende GLB-periode moet in het teken staan van duurzame landbouw. Denk hierbij aan bijvoorbeeld het sluiten van kringlopen en grondgebondenheid. Ik geloof erin dat alleen die vorm van landbouw toekomst heeft. Daarnaast hoort bij een duurzame landbouw ook een eerlijk salaris voor de boer. Boeren die dus hun nek uitsteken en zich inzetten voor het verduurzamen van de sector, worden hiervoor extra beloond. En elke boer kan dit op zijn eigen manier doen, op een manier die in zijn situatie past. Verduurzaming in Nederland werkt immers op een hele andere schaal dan in bijvoorbeeld Polen of op de Oostenrijkse Alm. Daarom ben ik voorstander van maatwerk. Door de huidige omvang van de EU-28, of spreken we alweer van EU-27, is het onmogelijk geworden om een gemeenschappelijk beleid te vormen dat voor iedereen goed uit te voeren is. Daarom zal er in de EU2.0 weer meer verantwoordelijkheden bij de lidstaten zelf komen te liggen en daar waar het mogelijk is lidstaten gezamenlijk optrekken.

Inmiddels wordt de koffie opnieuw bijgeschonken en gaat het gesprek aan de keukentafel over op een ander onderwerp. Er komt mooi weer aan, tijd om te gaan maaien dus. Leuk! ☺

Kees van Vuuren (23) zit in het eerste jaar van zijn masterstudie Animal Sciences aan de Wageningen Universiteit. Zijn ouders hebben een melkveebedrijf in Montfoort.

Knowledge grows

NIEUW

WEIDE-SULFAN® met selenium; natuurlijk ook voor maaien!

YaraBela® WEIDE-SULFAN®

Zwavel voor meer en eiwitrijker gras

Selenium voor de koe; wordt door het gras organisch gebonden

Nitraat meststoffen voor gemiddeld de beste stikstofbenutting

Advies of informatie?
Scan de code of kijk op
www.yara.nl/yarabela

Ga op kennisuitwisselingsreis in de agrarische sector!

Lijkt het jou interessant om eens rond te kijken in een andere agrarische wereld? Een land dat 65x groter is dan Nederland. Een land dat de komende jaren de agrarische sector uit wil breiden en zijn rol als voedselproducent wil vergroten en daarbij Europa als belangrijke afzetmarkt ziet. Een land dat misschien wel een concurrent van Nederland wordt.

Dit jaar gaat de reis naar?

NAJK organiseert ook dit jaar weer een buitenlandreis. De reis gaat naar een Spaanstalig land. Eén van de grootste landen van Zuid-Amerika. Het land kan, landschappelijk gezien, worden opgedeeld in vier delen. Het noordwesten met het Andesgebergte en het Altiplano. Het noordoosten, één grote subtropische laagvlakte met savannes, bossen, rivieren en moerassen. In het midden van Argentinië ligt de 'Pampa Humeda', een enorm uitgestrekte vruchtbare vlakte. In het zuiden ligt Patagonië, met langs de oostkust een grote laagvlakte en in het westen het Andesgebergte. Je raadt het al: de reis gaat naar Argentinië.

Agrarisch Argentinië

De landbouw in Argentinië wordt vertegenwoordigd door de akkerbouw, veeteelt, bosbouw en visserij. Het aandeel van de landbouw in het bruto nationaal product daalde de afgelopen decennia tot onder de 10%. Ongeveer 5% van de beroepsbevolking is werkzaam in de agrarische sector, toch is deze sector verantwoordelijk voor 35% van de inkomsten. Meer dan 80% van de totale Argentijnse export betreft landbouwproducten, verwerkt of als grondstof. Ruim 70% van de totale bodemoppervlakte wordt voor landbouw gebruikt, waarvan het grootste deel bestemd is voor veeteelt. Buenos Aires is agrarisch de belangrijkste provincie. Grootgrondbezit is in Argentinië nog volop aanwezig. Ongeveer 70% van de cultuurgrond was in de jaren zeventig in handen van 6% van de landeigenaren. Ondanks de vele agrarische hervormingsmaatregelen is deze situatie nog niets veranderd. De belangrijkste exportbestemming voor de Argentijnse agrarische producten is de Europese Unie en Nederland is op dit moment de belangrijkste afnemer. Belangrijke importproducten voor Nederland zijn sojameel, pinda's, zonnebloemolie en peren. Op de wereldmarkt is Argentinië een grote

speler zowel op het gebied van de productie als van de export.

Programma

Via diverse bezoeken en gesprekken met kleine bedrijven, grote bedrijven, de Nederlandse ambassade, boerenorganisaties en coöperaties, zullen we proberen antwoord te krijgen op de volgende vraagstukken. In hoeverre kan Argentinië zijn voedselproductie verhogen? Hoe kijken de boeren daar zelf tegenaan? Hoe gaan zij om met veranderingen in het klimaat en het groeiseizoen van hun planten? Kunnen zij voldoen aan de Europese importeisen van vlees, soja en andere producten? Welke kansen en bedreigingen liggen er voor het Nederlandse agrarische bedrijfsleven? De bezoeken

en gesprekken zullen ons een breed beeld van de Argentijnse landbouw geven.

Een unieke kans...

Deze reis vormt een mooie kans om meer te leren over de agrarische sector in Argentinië. Daarnaast willen we in gesprek met jonge ondernemers in het land, om te kijken hoe zij de opdracht van hun regering uitvoeren. Maar ook hoe zij inspelen op de veranderingen die in dat land plaatsvinden. Je zult dit land met zijn historie en interessante toekomst op een manier leren kennen die voor de meeste toeristen niet weggelegd is. Bovendien is het een mooie gelegenheid om met een gezellige groep collega-boeren en -tuinders op pad te gaan!

Deelname kennisuitwisselingsreis

Jij kan, samen met nog 14 jongeren, met NAJK op uitwisselingsreis naar Argentinië. Het doel van de reis is om bij jonge agrarische ondernemers een genuanceerde visie over agrarisch ondernemerschap in internationaal perspectief te ontwikkelen. Daarbij wordt gefocust op het vergroten van kennis en bewustzijn van vraagstukken die spelen rondom de landbouw wereldwijd, de mondiale samenhang en de rol van de landbouw daarin. Naast het deelnemen aan de reis is het van belang dat jij als deelnemer in Nederland bekendheid geeft aan jouw deelname aan deze reis.

Om deel te nemen aan de kennisuitwisselingsreis kun je je opgeven op www.najk.nl. Om de juiste agrarische jongeren te selecteren is het van belang dat je duidelijk je motivatie en verwachtingen aangeeft.

BLOG LAJK-BESTUURDER GERDA VERBOORT

Voor Agriterra op missie in Kenia

Praktische informatie

Wanneer?

- Tussen 7 en 23 december 2016, onder voorbehoud
- 10-12 dagen

Voor wie?

- 15 deelnemers per reis
- Jonge agrariërs
- NAJK-leden met een brede interesse, dus ook uit verschillende sectoren!

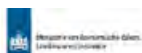
Wat wordt van je verwacht?

- Eigen bijdrage : € 1500,- per persoon. Hierin zijn vlucht, visum, overnachtingen, maaltijden, vervoer en reisbegeleiding vanuit NAJK inbegrepen
- Actieve deelname in het uitdiepen van diverse thema's
- Na afloop van de reis opgedane ervaringen aan een breder publiek bekendmaken

Deelnemen?

- Meer informatie? Kijk op www.najk.nl
- Lees eerst de voorwaarden van inschrijving deelnemers
- Meld je dan aan via het inschrijvingsformulier.

Stuur voor 24 oktober 2016 het volledig ingevulde inschrijvingsformulier in.

Deze reis wordt mede mogelijk gemaakt door het ministerie van EZ.

Op zondag 17 juli was het dan zover. Na alle voorbereidingen vertrok ik voor NAJK en Agriterra naar Kenia. Voor mij de eerste keer in Afrika, dus een beetje spannend was het wel. Waar kom je terecht, hoe primitief zou het allemaal zijn en hoe zit het met de veiligheid?

Na een reis van 8 uur kwamen we rond 22:00 uur aan op het vliegveld van Nairobi. Daar merkte ik al snel dat alles op z'n Keniaans ging. Zo kwam er na een uur wachten pas wat beweging in de rij voor de paspoortcontrole, moesten we vervolgens nog een half uur op onze koffers wachten en toen we eenmaal in de taxi zaten, stonden we nog een uur in de rij om met onze taxi door de controlepoorten van de luchthaven te komen. Vanaf dat moment besloot ik me er maar op in te stellen dat alles langer zou duren dan dat ik in Nederland gewend ben. En maar goed ook, want Kenianen komen standaard te laat leerde ik die week.

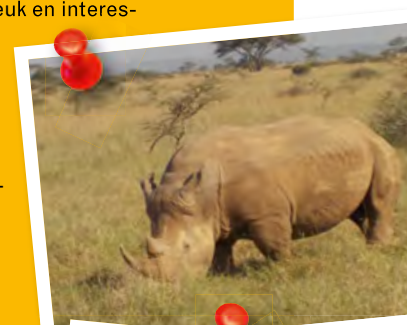
Na een korte nacht in ons hotel in Nairobi, vertrokken we de volgende ochtend naar Mukurweini, een dorp ten noorden van Nairobi, waar de zuivelcoöperatie Wakulima gevestigd is. De coöperatie is de afgelopen jaren flink gegroeid: van 35 liter melk per dag bij de start eind jaren '80 tot nu zo'n 35000 liter melk per dag. Vanwege die groei had de coöperatie vorig jaar geïnvesteerd in een yoghurtlijn, waardoor ze sinds kort zowel gepasteuriseerde melk als yoghurt produceerden. Wij zijn gevraagd om advies te geven hoe Wakulima nu ook haar financiële afdeling naar een hoger niveau kon tillen.

Onze missie begon met een rondleiding door de fabriek. Erg leuk en interessant om te zien hoe men in Kenia de rauwe melk verwerkt. Totaal niet vergelijkbaar met de hygiëne- en kwaliteitseisen die we in Nederland kennen. Zo wordt er bijvoorbeeld nog gewoon rauwe melk verkocht, droeg men lang niet altijd een haarnetje, handschoenen en schoon schoeisel en werkte de koeling vaak een halve dag niet. Maar toch, ik vond het bewonderenswaardig om te zien hoe gedreven de Kenianen zijn en hoe ze de adviezen van de missies van Agriterra dankbaar ter harte namen.

Na de presentatie van onze aanbevelingen op vrijdag, waarvoor zelfs de voorzitter van de Board of Directors speciaal naar Mukurweini was gekomen, bracht onze chauffeur ons terug naar Nairobi. Daar bleven we nog één dag, voordat we op zondagochtend terug naar Nederland gingen. Die dag heb ik een National Park bezocht en heeft een gids ons rondgeleid in de sloppenwijken van Nairobi, waar hij was opgegroeid. Beide erg indrukwekkend om te zien!

Op het moment dat ik dit schrijf, zit ik in het vliegtuig terug naar Nederland. Ik kijk terug op een succesvolle en ontzettend gave week, die ik iedereen kan aanraden!

Gerda Verboort
Bestuurslid LAJK

Jonge boeren en tuinders over... het GLB na 2020

Stefan Regelink | GAJK |
Melkveehouderij

"Het GLB is ooit geïntroduceerd om de voedselproductie in de Europese Unie te stimuleren door middel van inkomensondersteuning voor de landbouw. Nooit meer een voedseltekort was het streven. Van een voedseltekort in de EU is geen sprake, wel worden er steeds meer eisen gesteld aan elementen als milieu en welzijn. Het GLB stelt dan ook subsidies beschikbaar voor extra innovaties. Ik vind het goed dat innovaties gestimuleerd worden. Hoge investeringskosten en onzekere opbrengsten maken innovaties lastig. Het is mij vaak ook onduidelijk of ik in aanmerking kom voor financiële ondersteuning. Wat mij betreft mag de voorwaarde duidelijker en de aanvraag eenvoudiger zijn zodat we geen kans voorbij laten gaan." ◀

Thomas Pollema | AJF | Akkerbouw
& Pluimveehouderij

"Als boer moet je steeds meer 'kalenderboeren'. In plaats van dat je bijvoorbeeld zaait of ploegt naar de omstandigheden van het weer, bepalen de regelgevingen wanneer dit gebeurt, als het op papier maar klopt. Houd je je niet aan de regels, dan word je gekort op je bedrijfstoelage. De verhouding tussen de korting en de overtreding is, naar mijn mening, onjuist. Ondanks de belofte om de regeldruk te verminderen, vermoed ik dat de regeldruk toe gaat nemen door het GLB na 2020. Kansrijke en innovatieve projecten kunnen door POP3 een steuntje in de rug ontvangen. Deze stimulans vind ik heel goed, maar we wachten al meer dan een jaar op de openstelling van de POP3. Ik verheug me op de dag dat dit gebeurt." ◀

Rik Manenschijn | DAJK |
Melkveehouderij

"Het GLB na 2020 vind ik het bewijs dat de ideologie van een verenigd Europa ver van huis is. Er is veel verschil tussen de deelnemende landen in wet- en regelgeving, bijvoorbeeld in dierenwelzijn en kostprijs. Wat mij betreft zouden de landen met hoge welzijnseisen en strenge regelgeving meer beloofd moeten worden. Het zou eerlijk zijn als iedereen evenveel subsidie krijgt naar bedrijfsomvang, maar er moet naar mijn mening ook gekeken worden naar het niveau en de situatie van het boeren. De ene boer betaalt € 5.000,- voor grond en de ander € 100.000,- maar de subsidiestroom is gelijk. Gelijke regels met het GLB is een mooi plan, maar laat ze dan ook direct alle regels gelijk trekken in de gehele EU." ◀

BEDRIJFSOVERNAME

Ondernemerskwaliteiten

'Jonge boeren en tuinders blinken uit in nieuw ondernemerschap', een uitspraak die op twee manieren is uit te leggen. Enerzijds door innovatiekracht en het gebruik van nieuwe technieken door jonge ondernemers. Anderzijds door het vermogen van de jongeren om om te gaan met de verandering: van vakmanschap naar ondernemerschap. Waar je eerder als boer of tuinder uit kon blinken met vakmanschap, worden nu andere ondernemerskwaliteiten steeds belangrijker.

Maar wat maakt een ondernemer een goede ondernemer? Om succesvol te zijn heb je immers meerdere kwaliteiten nodig. Van inzichten binnen je bedrijf tot zien wat er buiten jouw bedrijf gebeurt. Niet alleen om nu verbeteringen op te pakken, maar ook om te weten waar in de toekomst kansen liggen om je bedrijf te ontwikkelen. Vakmanschap blijft daarbij enorm belangrijk. Want als het op het land, in de kas of in de stal niet goed draait, kun je nog zo goed

zijn, maar heb je wel het nakijken. Het mooie van ondernemerschap is dat er veel bij komt kijken. De één is daarbij technisch enorm ontwikkeld, de ander is een gigantisch organisatietalent, weer een ander slaagt keer op keer in pionieracties. Er bestaat geen enkele ondernemer die in alle zaken uitblinkt, maar de betere ondernemers weten wel waar ze goed in zijn en zijn in staat hun mindere kwaliteiten op een andere wijze in te vullen. De vakjury van de Agrarisch Ondernemer van het Jaar moet alle verschillende talenten van kandidaten op de weegschaal leggen en daaruit een over-all winnaar kiezen. Dit is een hele kunst en betwistbaar. Het is immers maar net waar de jury waarde aan hecht. Ondanks dat het kiezen van een ondernemer met de meeste of beste ondernemerskwaliteiten een lastige opgave is, heb ik er wel voor gekozen om namens NAJK deel te nemen in de jury van Boerderij De Opvolger. Niet omdat

het een zoektocht is naar de beste opvolger of meest talentvolle jonge ondernemer van buiten de sector, maar omdat deelname aan het traject de deelnemers kansen geeft zich als zelfstandig ondernemer te ontwikkelen. Dat past binnen ons credo 'een leven lang leren'. Als je een goede ondernemer wilt worden of blijven, moet je je willen blijven ontwikkelen. Waarin is van ondergeschikt belang, maar stilstand is achteruitgang!

Sander Thus
Portefeuillehouder bedrijfsovername

Een sterkere positie in de voedselketen

Rabobank

De discussie over het Gemeenschappelijke Landbouwbeleid na 2020 is nog maar net begonnen. Tijdens de informele landbouwraad in Amsterdam spraken de Europese landbouwministers eind mei voor het eerst over de toekomst van het Europees Gemeenschappelijk Landbouwbeleid, ofwel het GLB. Rabobank volgt de ontwikkelingen in het GLB nauwlettend, maar zit niet aan tafel bij de beslissers over het nieuwe GLB. Ruud Huirne, directeur Food & Agri bij Rabobank Nederland, vertelt over wat de bank belangrijk vindt voor een nieuw GLB na 2020.

Tekst: Colinda van Ekris

Met het GLB zorgt de Europese Unie voor duurzaam, voedzaam, veilig en betaalbaar voedsel in Europa. Als producenten van dit voedsel, gaat het ook de Nederlandse boer en tuinder aan als bijvoorbeeld Europese subsidies aan agrarische ondernemers op de schop gaan. De Rabobank heeft vooral indirect te maken met het GLB: "Het raakt onze klanten", aldus Ruud Huirne.

Een goed inkomen voor de agrariër

Staatssecretaris Martijn van Dam noemt een goed inkomen voor de boer en tuinder een belangrijk thema in het GLB na 2020. "Ze moeten zelf voldoende inkomen genereren voor de continuïteit en doorontwikkeling van hun bedrijf, maar de producent moet niet klemgezet worden in de keten", vindt Ruud Huirne. "Het GLB moet daarom bijdragen aan een sterkere positie voor agrariërs in de voedselketen. Dat betekent dat ze goede ondernemers moeten zijn in een eerlijk speelveld." Een sterkere positie in de keten resulteert, volgens de Rabobank, in een eerlijke verdeling van de ketenmarge en dus betere prijzen voor de boer en tuinder. Om die reden heeft Rabobank mede het initiatief genomen in de herstructurering van de glastuinbouw onder leiding van oud-minister Cees Veerman. Ruud: "Doordat tuinbouwproducten te weinig opbrengen zit een groot deel van de telers in de rode cijfers. Wij zien dat tuinders aan het kortste eind van de marge in de keten trekken, en daar moet verandering in komen. Ze voegen veel waarde toe aan de producten, maar ontvangen prijzen die vaak onder de kostprijs liggen." Hoe kan het GLB ervoor zorgen dat een boer of tuinder in de keten sterker komt te staan? "Door bijvoorbeeld samenwerking te stimuleren. Eén boer kan geen grote innovatie afdwingen, maar in samenwerking met collega's of bedrijven in de keten ontstaan nieuwe, open innovaties zoals nieuwe stalsystemen."

Een leefbaar platteland

Naast een goed inkomen voor boeren en tuinders moet een leefbaar platteland volgens Europese landbouwministers centraal staan in

het GLB na 2020. "De boeren en tuinders zijn de sleutel om het platteland leefbaar en in ontwikkeling te houden", vertelt Ruud. Wanneer er leegloop op het platteland ontstaat, wordt de omgeving minder aantrekkelijk. Er zijn minder scholen en de voorzieningen worden afgebouwd. "Er wordt bijvoorbeeld hard gewerkt aan betere netwerkverbindingen voor boeren en tuinders. Zo worden er nieuwe zendmasten geplaatst, waar ook burgers van kunnen profiteren", vertelt Ruud. "Dit is voor de toekomst van agrarische bedrijven van groot belang, als we bijvoorbeeld kijken naar ontwikkelingen in smart farming." Om leegloop van het platteland te voorkomen, moet het voor jonge boeren en tuinders interessant en mogelijk zijn om een agrarisch bedrijf over te nemen, vindt Ruud Huirne. "Jonge ondernemers moeten in het GLB extra gestimuleerd worden, maar niet 'gepamperd'. Wanneer je als ondernemer het bedrijf overneemt, moet de rugzak niet te zwaar zijn en moet het bedrijf ook zonder steun levensvatbaar zijn."

Stimulering

Ruud Huirne begrijpt de wens van staatssecretaris Van Dam om af te willen van directe inkomenssteun voor boeren. "De vitaliteit van de sector moet hooggehouden worden, dat is ook de rol van de overheid." Van Dam kiest, volgens Ruud Huirne, verstandig om de sector in zijn geheel te versterken en niet op individueel niveau. Nederland kreeg bijna € 30.000.000 EU-crisissteun, waarvan de helft beschikbaar is voor de melkveehouderij en de andere helft voor de varkenshouderij. Nederland koos ervoor om een deel te stoppen in mestverwerkings- en -bewerkingsinstallaties, verduurzaming van de zuivelketen, aandacht voor de weidevogel en het vitaliseren van de varkenshouderij. "Ik zie graag dat er geïnvesteerd wordt in ondernemerschap en innovatie. Hierdoor kunnen we werken aan een sterke concurrerende en toekomstgerichte sector waardoor het platteland leefbaar blijft en producten meerwaarde krijgen op de markt." Agrarische ondernemers kunnen voldoende inkomen uit de markt halen.

Ruud Huirne hoopt dat het GLB na 2020 bijdraagt aan een fair inkomen voor boeren en tuinders en waarin jonge ondernemers ondersteund worden op het gebied van ondernemerschap, verduurzaming en innovatie. <

"Boeren en tuinders moeten zelf voldoende inkomen genereren voor de continuïteit en doorontwikkeling van hun bedrijf, maar ze moeten niet klemgezet worden in de keten."

Innovatiefonds beloon

Het Innovatiefonds heeft dit voorjaar uit de veertien inzendingen drie innovatieve ideeën van telers beloond met een financiële stimulans. Met het Innovatiefonds wil NAJK met de partners, Abemec, Agrico, Agrifirm Plant, BASF, Bayer Crop Science, Kwoot, OCI Agro en Syngenta, innovatie bij agrarische ondernemers in de akkerbouw en tuinbouw stimuleren. Anco van der Bos, Geert Schoon en Maurice Stals vertellen over hun winnende innovatie.

Mts. Van der Bos en J. Idsardi uit Holwerd wonnen dit jaar de eerste prijs van het Innovatiefonds met een machine die bacteriën en schimmels op pootaardappelknollen doodt met uv-licht. Dit leverde hun het bedrag van 3.000,- euro op.

Uv-licht doodt bacteriën en schimmels op pootgoed

Op pootgoedbedrijven worden aardappelen voor de export altijd behandeld tegen bacteriën en schimmels die de schil aantasten. Dat gebeurt bij het inschuren of het sorteren met de werkzame stof imazalil. Door nieuwe regel-

geving mogen aardappelen voor menselijke consumptie of veevoer vanaf 1 maart 2016 niet meer behandeld worden met imazalil. Omdat vrijwel alle bovenmaatse pootaardappelen in het consumptiekanaal belanden en uitschot uit partijen pootgoed als veevoer weggaat, betekent dit in de praktijk een verbod op toepassing van imazalil in de hele pootgoedteelt. En dus een groot probleem voor circa 2000 akkerbouwers in Nederland.

Zon en wind op het veld

Anco van der Bos (28) heeft in maatschap met zijn ouders een akkerbouwbedrijf van 85 hectare in het Friese Holwerd. Pootgoed is hun hoofdteelt. Toen het verbod op imazalil werd aangekondigd, begon het nadenken over oplossingen. "Wij rooien de 1- en 2-jarige stammetjes nog met de hand in kistjes en die zien er na een lang bewaarseizoen vaak nog prachtig uit", vertelt de teler. "Die goede kwaliteit komt volgens mij, omdat ze op het veld al kunnen drogen aan de wind en het zonlicht vat krijgt op ziekteverwekkers op de schil. En zonlicht is uv-licht." Agrifirm attendeerde hem op het gebruik van uv-licht voor ontsmetting van bloembollen. En zo ontstond het idee om uv-licht te gebruiken voor ontsmetting van pootaardappelen.

Goede samenwerking met machinebouwers

Samen met collega-akkerbouwer Jan Idsardi ging hij op zoek naar partijen die wilden meedenken. "We hebben veel steun gekregen van HZPC en Agrifirm", vertelt Van der Bos, die absoluut niet als enige met de eer wil strijken. "En ook met de machinebouwers was het goed samenwerken." Het betreft de firma Clean-Light die de armaturen voor uv-licht produceert en machinebouwer Schouten. "Schouten heeft hun eigen machine (de PotatoCare) voor de toediening van imazalil omgebouwd tot een uitvoering met uv-lichtbakken boven de rollenband", aldus de akkerbouwer. "De capaciteit is vrijwel gelijk als bij de uitvoering die imazalil vernevelt."

Testen in de praktijk

Een eerste proefmachine maakt deze zomer een rondje langs diverse open dagen. Ook zijn er al proeven gedaan op proefboerderij Kollumerwaard en bij aardappelverwerker Werkman in noord-Groningen. Die proeven worden voortgezet, zodra over een paar weken de oogst van de pootaardappelen begint. "Het duurt een paar weken voordat de uitkomsten van de eerste proeven bekend zijn", weet de innovator. "Dat het principe werkt, staat vast. Dat weten we al uit de bollensector. Wat we nog niet weten is hoe lang de optimale blootstellingsduur is en of je aan één behandeling genoeg hebt." Collega-pootgoedtelers zijn nu vooral nieuwsgierig, meldt Anco van der Bos. "Friezen zijn nuchter en willen eerst resultaten zien. Het enthousiasme komt dan vanzelf."

Gezond en goed uitgangsmateriaal is voor Dick Schoon Lelies uit Callantsog (NH) belangrijk. Een hardnekkig virus was voor het bedrijf aanleiding om de teelt anders aan te pakken. Voortaan groeien de leliebollen virusvrij op in kratten, boven de grond. Voor het Innovatiefonds voor Telers aanleiding om een tweede prijs toe te kennen, ter waarde van € 2.000,-.

Dick Schoon Lelies bespaart met virusvrije teelt van lelie-uitgangsmateriaal

Zo'n zes jaar geleden teisterde het virus het uitgangsmateriaal in de weefselkweek van Dick Schoon Lelies. "Veel uitval in je uitgangsmateriaal is een kostbare zaak, want je moet extra investeren in nieuw materiaal", vertelt eigenaar Geert Schoon van de moderne bloembollenkwekerij, gespecialiseerd in lelies. Ze

3e drie duurzame initiatieven

2e
prijs:
Geert
Schoon

kweekt eigen bollen en handelsoorten als uitgangsmateriaal voor nationale en internationale bloemproductie.

Stockpartij op kratten

Als mogelijke oplossing begon Geert Schoon met een stockpartij in kratten met schone potgrond. "Voordeel hiervan was dat het gegarandeerd virusvrij was. De kratten heb ik gedesinfecteerd en afgedekt met een folie, zodat de wortels geen contact met de ondergrond inclusief virussen, schimmels, aaltjes of insecten konden krijgen. Dat ging vrij goed, want ons materiaal raakte niet aangetast." Op basis daarvan ging Schoon grootschalig aan de slag. Inmiddels heeft hij structureel een hectare grond vol liggen met kratten. Naast deze investering heeft Schoon nog een stoomapparaat gekocht om de kratten gegarandeerd virusvrij te hebben. Ook verwerkt hij de uitgangsmaterialen in een aparte ruimte op zijn bedrijf.

Virusvrij en kostenbesparend

Zijn nieuwe aanpak is succesvol, is de ervaring van Schoon. "We hebben geen virussen meer gehad. Van de opbrengst van het uitgangsmateriaal gaat 80% naar het reguliere productiebedrijf, de andere 20% houden we telkens vast om verder mee te telen. Dat zorgt dat de schone stock structureel goed blijft en we hoeven geen onkruidbestrijding meer te gebruiken. Vooral in het buitenland is die schone teelt een belangrijke eis." De nieuwe aanpak vergt weliswaar meer mankracht door de handmatige verwerking, maar dat weegt volgens het bedrijf op tegen het verlies van het aangetaste uitgangsmateriaal. Wel vraagt het proces nu meer berekening, omdat de kratten geen contact met de bodem hebben en de grond daardoor sneller verdroogt.

Verder investeren in verwerking

Zijn innovatieve idee is al opgemerkt door enkele andere bloementelers in zijn omgeving. Schoon

weet dat het bij zijn lelies goed werkt. "Het vraagt wel een investering in kratten en een stoomketel, maar dat is rendabel wanneer je schoon uitgangsmateriaal belangrijk vindt." De teler is voornemens om zijn concept nog efficiënter te maken door een productielijn te ontwikkelen die het uitgangsmateriaal kan verwerken.

Minder personele inzet en meer rust in de bedrijfsvoering. Dat heeft de investering in de ontwikkeling van de bufferwagen voor het potplantentransport op het bedrijf van Kwekerij Stals in het Limburgse Ell opgeleverd. Daarmee is hij beloond met de derde prijs van het Innovatiefonds voor telers, ter waarde van € 1.000,-. Ook won hij de Publieksprijs met een bedrag van € 750,-.

Kwekerij Stals ontwerpt *bufferwagen* voor *potplantentransport*

Kwekerij Stals levert pot- en perkplanten aan particulieren en groothandel, tuincentra en winkeliers. Een deel van de teeltgrond van het bedrijf is enkel te bereiken door een openbare weg over te steken. Transport per transportband tussen grond en verwerking is daar dus niet mogelijk. Eigenaar Maurice Stals heeft het familiebedrijf in 2007 overgenomen en probeert sindsdien de bedrijfsvoering te verbeteren. "Om de potplanten te verkassen zocht ik een efficiëntere manier. Voorheen kostte dat veel handwerk en heen en weer rijden van de heftruck."

Volautomatische transportwagen

Stals oriënteerde zich op de markt om naar oplossingen te kijken. "Ik ben naar beurzen geweest en heb bij mijn installateurs gekeken. Van de verschillende nuttige ideeën rond technieken en processen heb ik een filmpje gemaakt en daarmee ben ik naar een paar bevriende technici gegaan. Zij hebben een

3D-illustratie gemaakt. Na een periode van ontwikkelen is vervolgens de machine gebouwd." Resultaat is een volautomatische transportwagen van zes meter lang en drie meter hoog, bestaande uit drie lagen. Daarvoor bevindt zich een zeven meter lange transportband, waar nog steeds handmatig alle potten opgezet moeten worden. Vervolgens tilt een lift ze naar de verschillende lagen in de bufferwagen. In totaal kan de wagen duizend potten bergen. Met de volle wagen wordt vervolgens naar de plek van bestemming gereden.

Tweede wagen met extra functies

Maurice Stals becijfert dat hij jaarlijks 1,5 fte aan personeel minder nodig heeft. De heftruckkosten streept hij weg tegen de aggregaatkosten. Hij wil nog een wagen laten bouwen, mede dankzij de financiële beloning. "Ik ben nog niet klaar met mijn innovatie. Mijn idee is om daar nog meer capaciteit in op te nemen. Ook zou de lijn completer kunnen, bijvoorbeeld inclusief wassen en bestickeren." Stals vermoedt dat andere telers ook profijt kunnen hebben van dit systeem. Hij heeft nog niet nagedacht over een seriematige productie. "Ik heb er in ieder geval geen patent op. Maar het valt nog niet mee om zo'n machine te maken. Het was een hele uitdaging om de sensoren goed in te stellen en de software goed voor elkaar te krijgen." <

Innovatiefonds belooft ook jouw vernieuwend idee!

Zit jij vol vernieuwende ideeën of heb jij iets nieuws bedacht op jouw bedrijf? En is het iets dat ook door andere ondernemers opgepakt kan worden? Dan komt jouw innovatie misschien wel in aanmerking voor een beloning uit het 'Innovatiefonds voor telers'. Stuur jouw innovatie in voor 15 november op www.innovatiefondsvoortelers.nl. <

Terugblik op Melkveedag met DLV Advies

Dairy Campus: het melkveebedrijf van de toekomst?!

Op woensdag 1 juni 2016 organiseerde DLV Advies een Melkveedag speciaal voor de jonge melkveehouders van NAJK. De jonge melkveehouders waren welkom op het nieuw gebouwde innovatiecentrum voor de melkveehouderij in Leeuwarden: de Dairy Campus. DLV Advies begeleidde de bouw, van vergunningen tot oplevering. De Dairy Campus is een unieke mix van onderzoek, onderwijs en innovatie en kan bijdragen aan de toekomst van jonge melkveehouders.

Tekst: Colinda van Ekris | Beeld: Jolien Pastoors

Na een druk bezocht openingsweekend waarin staatssecretaris Martijn van Dam van Economische Zaken het bedrijf opende, nodigde DLV Advies jonge melkveehouders uit voor een inhoudelijk leerzame dag. De Melkveedag was een mooie gelegenheid voor jonge melkveehouders om het landelijke proefbedrijf in Leeuwarden te bekijken, maar vooral een uitgelezen kans om na te denken over de toekomst van de sector. Herrold Lammertink, directeur DLV Advies, opende de dag: "Ik denk dat de vooruitgang van veel agrarische bedrijven en hun toekomst zit in het stellen van ambitieuze doelen. We worden beperkt in wet- en regelgeving, maar juist dat maakt dat we met hele goede en slimme innovatieve dingen verder kunnen gaan kijken. We gaan naar de toekomst, daar is deze Melkveedag voor."

Naast een rondleiding over de proefboerderij, gaven deskundigen van DLV Advies workshops over vergunningstrajecten en mestverwerking en -bewerking. De deelnemers werden opgesplitst in kleinere groepen, waardoor er veel interactie ontstond.

Testlocatie

Tijdens de rondleiding gaf Harrie Versluis, Manager Bouw bij DLV Advies, een toelichting op de gemaakte keuzes voor vloeren en andere technische aspecten. DLV Advies heeft voor de Dairy Campus onder andere een unieke meetstal met twee stalsystemen ontworpen. De stal voldoet aan de specifieke eisen voor onderzoek en is praktisch werkbaar. "In eerste instantie is deze stal bedoeld voor Nederlandse bedrijven die nieuwe vloeren of andere emissiereduceren-

de maatregelen willen uittesten", vertelt Harrie. "Alle werkzaamheden op het proefbedrijf zijn gericht op de ontwikkeling van een duurzame zuivelketen." Het biedt onder andere ruimte voor extra onderzoek naar het gebruik van afvoerwater. Met de aanleg van een ondergrondse melkleiding van 200 meter wordt er onderzoek gedaan naar het effect van melk transporteren via een geïsoleerde leiding. Zo is de Dairy Campus een mooi voorbeeld van maatwerk op basis van de wensen van de klant. Harrie: "Binnen de financiële mogelijkheden zoeken we altijd naar beste oplossingen voor de ondernemer."

Misverstanden rondom vergunningen

Het runnen van een toekomstbestendig bedrijf betekent ook het up-to-date hebben van je vergunningen. Karin Kooijman komt het in haar werk vaak tegen. Ondernemers die denken hun vergunning op orde te hebben, terwijl dit niet zo is. Tijdens haar workshop ging Karin Kooijman, specialist vergunningen, in op veel voorkomende misverstanden rondom vergunningen. "Wanneer ik veehouders vraag hoeveel dieren ze mogen houden, blijft het vaak stil", vertelt Karin. "Veehouders weten niet altijd wat er vergund is op het bedrijf of denken dat het hebben van een NB-vergunning voldoende is."

"Een kloppende vergunning is een goede basis voor je bedrijf", betoogt Karin. "Niet alleen om te voldoen aan de eisen in de regelgeving,

maar ook voor de waarde van het bedrijf. Een bedrijf zonder NB-vergunning is onverkoopbaar". Zorg dat de werkelijke situatie overeenkomt met de vergunde situatie. "Het kan niet zo zijn dat je op vergunning meer dieren mag houden dan het aantal dierplaatsen dat je op het bedrijf hebt." Daarom adviseert Karin om alle diercategorieën en dierplaatsen op je vergunning te zetten, ook al is het hobbyvee.

De wet- en regelgeving is constant in beweging. Landelijk werkt DLV Advies met zo'n 10 specialisten die deze wet- en regelgeving volgen. Tijdens de workshop ging Karin in op het besluit emissiearme huisvesting die bepaalt dat dierenverblijven, waar emissiearme huisvestingssystemen voor beschikbaar zijn, emis-

siearm moeten zijn. Dit betekent voor veel veehouders dat ze hun bedrijf opnieuw moeten toetsen aan de laatste wijzigingen van de regelgeving. Karin: "Eigenlijk geldt bij elke wijziging: check je vergunning!"

Zelf kunstmest maken uit eigen mest

Een ander belangrijk vraagstuk voor veel jonge veehouders is mest. Veel veehouders hebben sinds 2014 te maken met de mestverwerkingsplicht. Vanaf 2016 moeten melkveeouders aantonen dat de fosfaatproductie op het bedrijf verantwoord is. Projectaccountmanager Harm Wientjes ging tijdens zijn workshop in op verschillende mestverwerkings- en mestbewerkingstechnieken en de mogelijkheden voor mestbewerking op het eigen bedrijf.

De keuze wel of niet mest zelf verwerken is niet voor de hand liggend. "Ik denk dat mestverwerking op eigen bedrijf momenteel aantrekkelijk is. Het is belangrijk om goed te kijken wat bij je bedrijf past: mestverwerking en -bewerking is maatwerk per bedrijf", vertelt Harm. "De keuze is afhankelijk van je grond, hoeveelheid mest, de omgeving van het bedrijf en de toekomstplannen die je hebt." Harm Wientjes heeft hoge verwachtingen van de mestkraker: "Een derde van de mestproblemen zou hiermee opgelost kunnen

worden. Zeker voor bedrijven vanaf 150 koeien is de kraker een goede mestverwerkingstechniek." De mestkraker haalt fosfaat en stikstof uit de dunne mestfractie. Stikstof kan gebruikt worden als kunstmestvervanger, enkel fosfaatslib moet afgevoerd worden. Tot slot liet Harm de deel-

nemers nadenken over de mogelijkheden van mestverwerking op eigen bedrijf. "Zonder mestverwerking behoud je hoge mestafzetkosten", vertelt Harm. "Mest verwerken kan economisch gezien interessanter zijn, vooral wanneer je kijkt naar mogelijke samenwerkingen."

U WILT TOCH ÓÓK STAPPEN BLIJVEN MAKEN IN OPBRENGST EN KWALITEIT

Vraag uw leverancier om de productieve wintertarwes van LG met allround resistentie, óók tegen aarfusarium!

RGT REFORM hoogwaardige baktarwe, kort en stevig, ideaal voor tarwe-op-tarwe

CELLULE* vroege maaltarwe, sterk uitstoelend met hoogste opbrengst op klei

HENRIK nr. 1 voertarwe met grove korrel en buitengewoon goede opbrengsten

DIANTHA* nieuwe veelbelovende voertarwe, getipt als opbrengsttopper 2017

*vertegenwoordigd door Limagrain Nederland/Semundo

Elke keer beter, altijd het beste.

www.limagrain.nl/wintertarwe

Limagrain

Sander Thus uit Wehl
in zijn LG 30.215

Matthijs Voetdijk uit Wijhe
in zijn LG 31.211

Frank van Houtum uit Erp
in zijn LG 31.235

Erik Ogink uit Raalte
in zijn LG 31.218

Jan van Heerikhuijze uit
Lunteren in zijn LG 31.235

MaisChallenge gaat slotfase in

Oogsttijdstip belangrijk voor rendement uit maisteelt

Nu de oogsttijd van snijmaïs aanbreekt, komt de ontknopning van de derde editie van de MaisChallenge in zicht. Het seizoen was in alle opzichten een uitdaging voor de deelnemers. Op vele plaatsen staat mooie maïs, die gestaag is doorgegroeid. Maar er zijn ook percelen die gevolgen ondervinden van de extreem grote neerslaghoeveelheden eerder dit jaar. Het komt nu aan op het juiste oogstmoment.

In de MaisChallenge maken 47 jonge veehouders in een onderlinge competitie uit wie de maisteelt het best in de vingers heeft. Begeleid door ruwvoerexperts van Limagrain (LG) en Flynth, gaat het erom zo kostenefficiënt mogelijk snijmaïs te telen. Het naderende oogsttijdstip voert de spanning op: wie haalt de maximale voederwaardeopbrengst binnen? Dat is immers in belangrijke mate bepalend voor het rendement. Wie zelf goed ruwvoer produceert, hoeft minder aan te kopen en dat drukt de voerkosten aanzienlijk!

De betere percelen

Het belang van een kennisproject als de

MaisChallenge is dit seizoen weer overduidelijk gebleken. Na een goede start, kreeg menig deelnemer te maken met forse neerslag in korte tijd. Bij dit extreme weer maakt het optimaal uitvoeren van alle bodem- en teeltbewerkingen meer verschil dan ooit. De MaisChallenge-deelnemers kregen hiervoor tips en adviezen. Zij leren ook van elkaar door hun ervaringen uit te wisselen op [facebook.com/maischallenge](https://www.facebook.com/maischallenge). Over het algemeen is gebleken dat de extra aandacht die deelnemers tot dusver aan de teelt hebben geschonken, zorgt voor de betere percelen in de buurt.

Kennis toepassen

Net als in juni inspecteren de ruwvoerspecialisten van LG nu opnieuw alle wedstrijdpercelen alvorens te worden geoogst. Op 25 augustus en 1 september jl. zijn de deelnemers tijdens de RuwvoerRonde van LG en vakblad Boerderij bijgespijkerd over de bepaling van het optimale oogstmoment, het inkuilen en de bewaring. Deze kennis kunnen zij nu gaan toepassen bij de oogst van hun eigen percelen. Dit najaar volgt dan nog de beoordeling van de maïskuil, waarna alle resultaten en teeltgegevens ver-

zameld worden voor de ontknopning: wie heeft dit jaar het hoogste rendement uit de maisteelt gehaald? De prijsuitreiking met bekendmaking van de winnaars is in januari. 📧

Maisoogst in 7 tips

1. Haksel op het juiste moment, dan oogst je de maximale voederwaarde en houd je verliezen beperkt
2. Monitor en beoordeel je percelen regelmatig om het verloop van de afrijping goed in te schatten
3. Maak daarbij gebruik van de vernieuwde MaisManager-app, kijk op www.maismanager.nl
4. Maak op basis van het oogstadvies tijdig afspraken met je loonwerker
5. Wees kritisch op het inkuilproces om broei te voorkomen
6. Zaaï zo snel mogelijk na de oogst een vanggewas of gras
7. Wie geen risico wil lopen op rijtschade bij de oogst en een tijdige inzaai van de groenbemester mogelijk wil maken, kiest voor vroegafrijpende maïsrassen

Tijdens de RuwvoerRonde zijn de deelnemers voorbereid op de oogst.

Bedrijfsgegevens

Stal Cruquius
 Pension-, trainings- en handelsstal
 voor paarden en pony's
 Huisvesting 35 paarden en pony's
 Binnen- en buitenmanege, paddocks,
 stapmolen en longeercirkel

Tekst en beeld: Colinda van Ekris

“Ik ben meer gericht op paardensport, Anouck meer op beleving.”

Wanneer het bedrijf gestart is door opa, opgebouwd en overgenomen door één van de ouders en een plek is waar de kinderen het grootste gedeelte van hun jeugd hebben doorgebracht, dan kun je wel spreken van een familiebedrijf. We hebben het over Stal Cruquius in Cruquius. “Er zit zoveel emotie, liefde en plezier in, dat moet wel binnen de familie blijven”, aldus Anouck Gaastra. Libuse Hrouda (56) en dochter Anouck Gaastra (23) onderzoeken de mogelijkheden voor de overdracht van het bedrijf, van moeder op dochter.

Libuse: “Paardensport is altijd een hobby van mij geweest. Toen in 1972 onze rijvereniging per direct moest vertrekken van de oude locatie, kocht mijn vader dit stuk land in Cruquius. We begonnen klein en startten met enkel 24 paardenboxen. In 1997 kregen we een vergunning om ook bij de stallen te gaan wonen.”

Anouck: “Het bedrijf is sinds die tijd uitgegroeid tot een full-service pension-, trainings- en handelsstal voor paarden en pony's. Naast paardenboxen hebben wij ook faciliteiten als een binnen- en buitenmanege, paddocks, stapmolen en longeercirkel. Wij bieden onze klanten bewegingsvrijheid: we zorgen bijvoorbeeld dat hun paard de wei ingaat en trainen het dier wanneer de eigenaar op vakantie is.”

Libuse: “De hoofdactiviteit van Stal Cruquius

is training en instructie geven. Ik heb de instructeursopleiding gedaan en geef trainingen op onze stal, maar ook op locatie. Daarnaast ondersteunen onze faciliteiten bij de training van de paarden en beleving van onze klanten. Veel klanten zijn 3,5 uur per dag op stal, het is ontspanning en plezier voor hen. Ik vind het voor hen belangrijk dat ze dan in een fijne leefomgeving zijn. Klanten willen vooruitgang boeken en succes beleven, op verschillende niveaus. Zolang wij daaraan kunnen bijdragen, ben ik tevreden.”

Van sport naar beleving

Anouck: “Ik ben altijd al een sportvrouw geweest. Na de havo heb ik de CIOS gedaan, een sportopleiding. Toen ik mij oriënteerde op

een vervolgopleiding attendeerde mijn tante mij op de studie Hippische bedrijfskunde op de CAH in Dronten. Deze bedrijfskundige opleiding gericht op paardensport sprak mij direct aan en inmiddels ga ik mijn laatste jaar in.”
Libuse: “Op de middelbare school deed Anouck al veel aan paardensport. Ze heeft aan veel wedstrijden meegedaan. Het zit er al van jongs af aan in.”

Anouck: “Door de opleiding ben ik anders naar het bedrijf van mijn moeder gaan kijken. Ik kreeg andere inzichten en het werd mij duidelijk hoe dingen werken. Ik ontdekte dat wat we thuis hebben echt bij mij past en een bedrijf is waar ik iets heel moois van kan maken. Daarom wil ik het graag van mijn moeder overnemen.”

Anouck Gaastra
Cruquius / Dronten
23 jaar

“Mijn moeder heeft haar eigen draai eraan gegeven, dat ga ik ook doen.”

Libuse: “In de tijd dat ik het bedrijf, destijds een vereniging, van mijn vader overnam, stonden we er heel anders voor. Het was voor mijn vader een hobby, geen hoofdkomen. Als wij geen interesse hadden, dan had mijn vader het waarschijnlijk verkocht. Ik merkte dat er leiding nodig was bij de stallen en zag mijn toekomst hier. Ik heb de grond en alles wat erop staat destijds kunnen kopen van mijn vader.”

Anouck: “Nu ik het wil overnemen is het een heel ander verhaal. Het bedrijf is gegroeid en het is mijn moeders boterham. We zijn ons aan het oriënteren op hoe wij het overnameproces het beste kunnen starten zodat het voor iedereen in het gezin goed geregeld is. Wegens familieomstandigheden kunnen we nog niet aan dit proces beginnen. Wel heb ik alle tijd om mijn eigen visie te ontwikkelen en na te denken over waar ik naartoe wil met het bedrijf.”

Libuse: “Ik vind het heel leuk dat Anouck toekomst ziet in het bedrijf. We gaan er echt voor en ze denkt goed mee. We hebben bijvoorbeeld laatst de paddocks in tweeën gedeeld. Deze waren veel te groot en de klanten hadden volgens Anouck geen behoefte aan de grootte. In deze keuzes betrek ik Anouck. We hebben er waanzinnig veel plezier mee.”

Anouck: “Het is mooi dat onze passie van generatie op generatie doorgaat. Mijn moeder heeft haar eigen draai eraan gegeven, dat ga ik ook doen. Ik heb niet dezelfde kwaliteiten, kennis en visie als mijn moeder.”

Libuse: “Ik ben meer gericht op paardensport, Anouck meer op beleving.”

Anouck: “Je kunt nog wel de sport aanwakken maar als klanten ook de behoefte hebben om met een blij gevoel van hun paard te stappen, richt ik mij daar liever op.”

Klanten veranderen

Anouck: “Ik merk dat mijn moeder en ik verschillend communiceren. Mijn moeder is meer van het gewoon doen, zonder toelichting te geven aan bijvoorbeeld klanten. Ik leg meer uit waarom ik dingen doe en bepaalde keuzes maak.”

Libuse: “Vroeger leerden wij hoe dingen moesten zonder dat er uitgelegd werd waarom, je deed gewoon wat je geleerd had. Later ontwikkelde ik meer een eigen visie.”

Anouck: “Toch merk ik wel dat klanten het waarderen wanneer je ze laat weten dat bijvoorbeeld de paarden niet naar buiten zijn omdat het land onder water staat. Ik zet dan even een foto op de groepsapp en ze weten het.”

Libuse: “Ik zou denken ‘ze zien het vanzelf’. Als klanten op vakantie zijn, dan bellen ze ook niet elke dag om te vragen hoe het gaat. Toen ik hier begon, vertrouwden de klanten erop dat ik goed voor de paarden zorgde. Nu vragen ze of de paarden buiten zijn geweest, ook al regent het. Logisch dat we ze binnen houden als het buiten nat is, daar ziet niemand op te wachten.”

Anouck: “De extra communicatie die ik met klanten heb gaat soms om niets maar de nieu-

we communicatiemiddelen maken het eenvoudiger. Ook omdat ik merk dat het gewaardeerd wordt, gebeurt het meer. Dat is de beleving.”

Libuse: “Sinds ik weet dat Anouck het bedrijf over gaat nemen, is er niet veel veranderd op het bedrijf. Wel weet ik dat als ik weg ben, zij het prima kan overnemen. Anouck weet hoe alles werkt, heeft alle contacten. Die redt zich wel.”

Anouck: “Mijn moeder heeft heel veel kennis waar ik van kan leren. Dingen die bij mij passen hou ik vast en waar ik mij niet in kan vinden, neem ik minder makkelijk of niet over. Ik vind het mooi dat mijn moeder mij vertrouwt wanneer ze op vakantie is. Ze weet dat ik een harde werker ben die het er niet zomaar bij laat zitten.”

Project RAAK

Stal Cruquius is één van de deelnemers van project RAAK, agrarische bedrijfsopvolging: van keukentafel tot familiestatuu. Een tweejarig onderzoek door Windesheim, in samenwerking met onder andere NAJK. Centraal hierin staat de balans tussen bedrijfs- en familiebelang. Anouck Gaastra: “Met dit traject willen wij kennis vergaren en onze mogelijkheden in kaart brengen voor bedrijfsopvolging.”

UIT ALLE HOEKEN

De provinciale AJK's vormen de schakel tussen de lokale AJK's en NAJK. Blijf via 'Uit alle hoeken' op de hoogte van het nieuws van de provincies.

Countus accountants + adviseurs sponsort GrAJK!

Op 20 juli hebben Countus en GrAJK de sponsorovereenkomst verlengd. Sinds 2014 is Countus sponsor van GrAJK en het sponsorcontract liep dit jaar af. Beide partijen zijn tot de conclusie gekomen dat deze vorm van samenwerking de afgelopen twee jaar erg plezierig was. Vanwege deze plezierige samenwerking dus de ondertekening van het vervolgcontract 20 juli in het Countuskantoor te Assen met Rick Vermue en Bart Schuitema namens bestuur van GrAJK, Bernhard Aalbers als BT-leider van Countus, kantoor Assen/Steenwijk en Henk Blauw, ondernemersadviseur bij Countus in Assen. Countus accountants + adviseurs en GrAJK hopen op weer twee goede jaren. <

OAJK zoekt enthousiaste bestuursleden

Het jonge en enthousiaste bestuur van OAJK/PJO wil graag toffe activiteiten organiseren, leuke projecten bedenken en uitvoeren, afdelingen en jongeren ondersteunen en de stem van de plattelandsjongeren laten horen bij organisaties en politiek. Daarvoor zoeken zij versterking voor hun bestuur. Heb jij zin in een nieuwe uitdaging? Wil jij je inzetten voor de vele jongeren op het Overijsselse platteland? Mail naar info@pjooverijssel.nl. <

ALV PJO/OAJK bij Buffalo Farm Twente

Op 18 mei vond de jaarlijkse algemene ledenvergadering van PJO/OAJK plaats. Er werd na jaren trouwe dienst afscheid genomen van de bestuurders Marije, Gerke, Marloes en Arjan. Als nieuwe bestuurders werden verwelkomd de OAJK'ers Nicole en Jeroen. Het financiële en secretariële jaarverslag over 2015 werd goedgekeurd en de begroting voor 2016 vastgesteld. Maar er stond meer op het programma. Hans Gerritsen van Landschap Overijssel vertelde over groene en blauwe diensten op het agrarisch bedrijf. Ook vertelden de uitbaters van de Buffalo Farm Twente over hun bedrijf. <

Avond AJK Roermond bij vruchtbomenkwekerij

Marktontwikkelingen, geschiedenis, groeien, transparantie, positief denken en heel veel ideeën kwamen aan bod tijdens de bijeenkomst van AJK Roermond op 15 juli bij vruchtbomenkwekerij Fleuren in Baarlo. Inspiratie en interactie was er volop tussen LLTB-voorzitter Léon Faassen, Han Fleuren en de aanwezige AJK-leden. <

Stagedag provincie Zeeland

Op 19 juli liepen ambtenaren van de provincie Zeeland stage bij ZAJK. De commissaris van de Koning, de gedeputeerden en ambtenaren kwamen hiervoor naar Oost-Zeeuws-Vlaanderen. Op het melkveebedrijf van familie Van den Meijdenberg is gestart met een persmoment en een gezamenlijke lunch.

Na de lunch werd de groep van 15 ambtenaren verdeeld over drie bedrijven: melkveebedrijf Van den Meijdenberg, akkerbouwbedrijf Van der Zee en fruitteeltbedrijf Vereecken. Met elke groep ambtenaren gingen ZAJK-bestuurders mee. Op de bedrijven hebben de ambtenaren meegeholpen met de dagelijkse werkzaamheden: zo zijn de kalfjes gevoerd, is er op de tractor gereden en zijn er appels gedund. Tijdens deze werkzaamheden zijn actuele onderwerpen en vraagstukken per sector besproken met de ambtenaren.

Na de stage zijn alle deelnemers samengekomen op het fruitteeltbedrijf van familie Vereecken voor een gezamenlijke afsluiting met een barbecue. Volgend jaar gaat het bestuur van het ZAJK stage lopen bij provincie Zeeland. Door deze stagedagen krijgen beide partijen een beter beeld van werkzaamheden en vraagstukken op diverse gebieden in de agrarische sector. <

Het bestuur van... AJK Cubar

Ariaan Tuijelaars is al twintig jaar lid van AJK Cubar. Na een aantal jaar werd Ariaan gevraagd voor een actieve rol binnen het bestuur. "Het leek mij interessant en goed voor mijn ontwikkeling." Toen de voormalige voorzitter van AJK Cubar de voorzittersrol naast zich neerlegde, nam Ariaan zijn rol over. Samen met zijn neef heeft hij een melkveehouderij met 160 stuks melkvee en 1000 stuks witvleeskalveren. Met zijn bedrijf en jonge gezin is het steeds moeilijker om tijd vrij te maken voor bestuurswerk. Hij is op zoek naar iemand die het stokje van hem wil overnemen.

Waarom zit je in het bestuur van AJK Cubar?

"Ik vind het belangrijk dat er voor agrarische jongeren interessante bijeenkomsten georganiseerd worden waar ze in het dagelijks leven wat aan hebben. Daarnaast is het goed om soortgenoten te ontmoeten, zeker nu het aantal bedrijfsopvolgers afneemt. Ook leer je veel van elkaar door te praten over de problemen waar andere sectoren mee kampen. We hebben een eensgezind bestuur dat het leuk vindt om dingen voor de leden te organiseren. Wel wordt het tijd voor verjonging binnen het bestuur."

Wat doet AJK Cubar voor zijn leden?

"In de maanden september tot en met maart organiseren we iedere maand een informatieve avond met verschillende sprekers. We proberen altijd een actueel onderwerp te

vinden dat voor alle sectoren interessant is. Daarnaast organiseren we ieder jaar een aantal excursies. Vaak is dit bij bedrijven in de buurt. Wij vinden het namelijk leuk om te zien hoe bedrijven in onze eigen regio opereren."

Hoe betrekken jullie zoveel mogelijk jonge agrariërs bij AJK Cubar?

"Ieder jaar schrijven we alle jongeren in de regio die we kennen aan. Dan is het leuk en verrassend om te zien dat er een grote opkomst is en dus veel jongeren actief zijn in de agrarische sector. Daarna is het natuurlijk aan ons om zoveel mogelijk van deze jongeren lid te maken van onze vereniging."

Wat hoop je te bereiken binnen het bestuur van AJK Cubar?

"Ik wil dit jaar bereiken dat ik met een goed

gevoel het voorzitterschap kan overdragen aan een ander bestuurslid. Hiervoor hebben we een aantal nieuwe actieve bestuursleden nodig zodat een aantal functies doorgeschoven kan worden. Daarna wil ik nog een jaar in het bestuur blijven om het bestuur te ondersteunen."

Wat was je persoonlijke hoogtepunt binnen het bestuur?

"Vier jaar geleden hebben we het Brabants Kampioenschap Veebeoordelen georganiseerd op ons melkveebedrijf. Deze wedstrijd hebben we gecombineerd met de open dag van onze nieuwe melkveestal. Dit is voor mij een paar dagen hard werken geweest maar de opkomst, de positieve reacties op de nieuwe stal en het Veebeoordelen maakten al die moeite meer dan waard!"

Komend najaar HAJK-dag

Komend najaar wordt voor de leden een HAJK-dag georganiseerd met als onderwerp crisismanagement. Het is voor veel ondernemers een hele uitdaging om aan het eind van het jaar weer op nul uit zien te komen. De tegenvallende melkprijs en opbrengstprijzen in de akkerbouw zijn hier de oorzaak van. De thema's 'financieel inzicht' en 'mestmarkt' worden als input gebruikt voor de inhoud van deze HAJK-dag. De bedoeling is om het ochtendprogramma te vullen met sprekers en 's middag in groepjes praktijkcases te behandelen en hierover te discussiëren. Wie mee wil denken over de invulling van deze dag kan zich aanmelden door een mailtje te sturen naar Liesbeth Schuurman via Lschuurman@hajk.najk.nl.

Bijeenkomst Groene Kring en LAJK

LAJK en de jongerenorganisatie in de Vlaamse land- en tuinbouwsector, de Groene Kring, ontmoetten elkaar de afgelopen periode. Een rondleiding met bbq en kennisuitwisseling bracht de jongeren dichter bij elkaar. Buren, slechts gescheiden door de Maas maakten voor het eerst kennis met elkaar in Dilsen-Stokkem (B). Bestuurders van Groene Kring en LAJK noemden de bijeenkomst leuk en waardevol. Natuurlijk zijn er verschillen, maar overeenkomsten zijn er veel meer!

*Speciale editie,
mis het niet!*

20 JAAR!

Landbouwdagen
Intensieve Veehouderij

Rundvee &
Mechanisatie Vakdagen

Vier jij ons 20-jarig jubileum mee?

Registreer online vanaf oktober!

25 - 27 oktober 2016

Landbouwdagen Intensieve Veehouderij

www.evenementenhal.nl/liv-hardenberg

1- 3 november 2016

Rundvee & Mechanisatie Vakdagen

www.evenementenhal.nl/rmv-hardenberg

www.agrarischebeursagenda.nl

Evenementenhal Hardenberg

Evenementen

HAL

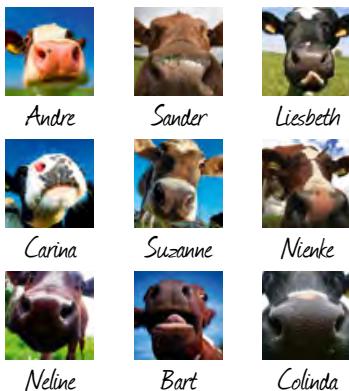
HARDENBERG
GORINCHEM
VENRAY

Win een heerlijke slagroomtaart!

In de sudokoe staan 9 verschillend koeien. Vul de lege vakken op en zorg ervoor dat in elke rij, elke kolom en elk blok niet dezelfde koeien staan. De oplossing is de naam van de koe in het gekleurde vakje. Mail je oplossing en adres vóór 1 november augustus 2016 naar bndr@najk.nl. Onder alle inzendingen wordt een heerlijke slagroomtaart verlost.

Linda uit Raalte puzzelde uit dat koe Jolien de oplossing was van de vorige Sudokoe. Zij heeft daarmee de slagroomtaart gewonnen. 🍩

*Samen je
strategie
bepalen*

*om jouw
droom te
vervullen.*

Rabo Opvolgers Perspectief

Een agrarisch bedrijf overnemen vergt een goede voorbereiding. Met het Rabo Opvolgers Perspectief ontdek je waar je kracht ligt, waar je naartoe wilt met je bedrijf en hoe je daar komt. Zo bouw je bewust aan je eigen bedrijf.

Meer weten? Kijk op rabobank.nl/rabo-opvolgers-perspectief

Een aandeel in elkaar

Rabobank